

florile dalbe

Premiul Internațional
PENTRU CALITATE ȘI EXCELENȚĂ

„STEUA CALITĂȚII”
Categorია AUR

PARIS 2008

International Gold Award
STAR FOR LEADERSHIP IN QUALITY

19 decembrie, 2024

Nr. 43-44 (4505-4506)

Prețul 20 lei

Fondat: martie 1941

Serie nouă: 1990

ISSN 1857-3851

www.floriledalbe.md

săptămânal educativ-cognitiv și literar-artistic pentru copii și adolescenți

Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova

MAXIMA SĂPTĂMÂNII

Copilăria constă în a crede că, printr-un brad de Crăciun și câțiva fulgi de nea, poți schimba întreaga lume.

Andre LAURENDEAU (1912-1968), jurnalist și politician canadian

Acord liric

Marin MOSCU

BRĂDUL DE CRĂCIUN

Iarnă grea, iarnă ușoară
Se așterne peste țară,
Stelele din cer coboară
Ca o pasăre ușoară
Și pe crengi verzi se așază,
Rază vie lângă rază,
Toți copiii să le vază.

Țara toată, ca semn bun,
Bradul-naltă de Crăciun
În oraș și în cătun,
Și dă viață peste an,
Îl ornează diafan
Ca pe propriul talisman.

Țară, brad, Crăciun și iarnă,
Vântul suflă larg din goarnă,
Stelele caru-și răstoarnă
Peste-a noastră bucurie:
Sărbătoare, veselie,
Visuri de copilărie!

ORIZONT COGNITIV: De ce? De când? De unde?

ABONAREA – 2025

DE UNDE se trage bradul de Crăciun?

Bine te-am găsit, dragă ORIZONT COGNITIV!
Am aflat că la Chișinău, în Piața Marii Adunări Naționale, deja a fost împodobit bradul de Crăciun. Asemenea Pomii sunt instalați în majoritatea orașelor și satelor de la noi. Mulți gospodari se străduiesc să aibă neapărat un brăduț în casele lor, căci ce fel de Crăciun sau An Nou fără de brad? DE UNDE se trage la noi obiceiul de a împodobi bradul de Crăciun? Există această tradiție și în alte țări? Cum se manifestă ea?

Dragoș CROITORU, elev în clasa a VII-a „A”
la Liceul Teoretic „Mircea Eliade”

or. Nisporeni

Într-adevăr: ce fel de Crăciun sau An Nou fără brad împodobit? Ni se pare că este un element firesc și vechi de când lumea! Totuși, obiceiul de a împodobi bradul e de dată relativ recentă și provine din țările germanice. Acesta își are obârșia în vechile credințe păgâne, care spuneau că bradul veșnic verde este un simbol al vieții.

Primul brad a fost împodobit în 1510 la Riga, în Letonia, iar prima mențiune scrisă a apărut în Germania anul 1530. Se spune că Martin Luther a fost primul care a împodobit un brad de Crăciun cu lumânări aprinse, pentru a le arăta copiilor cum strălucesc stelele în nopțile foarte frumoase.

Pentru germani, bradul are o semnificație specială. După ce îl împodobesc și aprind lumânările, întreaga familie se adună în jurul acestuia

și cântă frumosul și celebrul colind „O, Tannenbaum!” (O, brad frumos!). La început, bradul era împodobit cu mere, dulciuri și nuci îmbrăcate în hârtie poleită.

Globurile de sticlă colorată au apărut ceva mai târziu, și fabricarea lor a luat o amploare tot mai mare.

Și lumânările au fost, cu timpul, înlocuite cu becuri electrice. Prima ghirlandă din astfel de becuri a fost aprinsă în America de Edward Johnson, un coleg al celebrului Thomas Edison, inventatorul becului electric. Pe la 1890, becurile electrice pentru Pomul de Crăciun se fabricau deja pe scară largă în America.

Împodobitul bradului de Crăciun la români este o tradiție relativ recentă, dar foarte îndrăgită datorită simbolurilor care i se asociază: iubire (pentru ca este împodobit de întreaga familie),

bucurie și fericire (pentru că sub el sunt puse cadourile), magie (se spune că Moș Crăciun nu vine în casele unde nu e brad), viață, trănicie și sănătate (pentru că este mereu verde, chiar și când afară e zăpadă). Practic, bradul, numit și Pomul de Crăciun, a devenit centrul atractiv al sărbătorilor de iarnă în toate localitățile noastre, după ce a fost ornat pentru prima oară în sec. al XIX-lea la curtea regală a Hohenzollernilor.

În America, obiceiul Pomului de Crăciun a fost introdus de coloniștii germani, în sec. al XIX-lea. În Anglia, prințul Albert, care era de origine germană, soțul reginei Victoria, a împodobit primul brad de Crăciun la castelul Windsor la fel în sec. al XIX-lea. Obiceiul a fost preluat apoi de englezi și răspândit nu numai în Marea Britanie, ci și în colonii. În Brazilia, Crăciunul cade vara. Pentru a reda impresia de omăt, bradul este decorat cu bucățele de zăpadă artificială. În Filipine, brazii sunt de cele mai multe ori prea scumpi și s înlocuieți cu unii mai mici, făcuți manual. În China, bradul de Crăciun se numește „pomul luminii”, dar nu este împodobit decât de un procent mic de populație.

Bradul se regăsește în numeroase tradiții ale popoarelor lumii, nu numai de Crăciun și revelion. Fiind un pom mereu verde, oamenii l-au asociat cu viața, trănicia, siguranța, prietenia și l-au inclus în multe evenimente importante ale vieții.

Cu tradiționala urare „Crăciun fericit!”,
al vostru confident Ion ANTON

Continuă abonarea la săptămânalul „Florile Dalbe” pentru anul 2025

STIMAȚI PĂRINȚI ȘI DIRIGINȚI DE CLASĂ,
„Florile Dalbe” înseamnă:

- Un colind pentru mintea și sufletul elevilor de la clasa a II-a până la clasa a XII-a, dar în special pentru cei din ciclul gimnazial;
- Un supliment considerabil la manualele școlare.

Nu mai stați pe gânduri!
Consultați catalogul „Poșta Moldovei” și efectuați abonarea chiar azi!

Relații la tel.: 022-23-37-78;
022-23-41-95

PREȚUL ABONAMENTULUI:
Pentru persoane fizice și juridice:

3 luni – 120 lei

6 luni – 240 lei

12 luni – 400 lei

Următorul număr va apărea pe 9 ianuarie 2025

Au fost desemnați învingătorii

Concursul național de postere „RESPECTĂ LIBERTĂȚILE UMANE”

Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă,” în colaborare cu Săptămânalul „Florile Dalbe,” a organizat în perioada octombrie - decembrie 2024 Concursul național de postere „Respectă libertățile umane”, parte a programului „6 valori fundamentale ale Uniunii Europene”. Această inițiativă a avut drept scop să cultive în rândul tinerilor respectul pentru valorile europene și să susțină aspirațiile de integrare europeană ale Republicii Moldova.

La Concurs au participat 123 de elevi din clasele a VII-a - a XII-a din 38 de localități ale Republicii Moldova, care și-au exprimat, prin postere realizate fie manual, fie digital, viziunea lor asupra libertății și respectării drepturilor fundamentale ale omului.

Posterul trebuia să conțină o componentă vizuală atractivă (desen, imagine, simbol etc.) și un motto sau slogan sugestiv, menite să transmită esența mesajului printr-o abordare clară și memorabilă.

Juriul, format din personalități cunoscute din domeniile educației, literaturii și artei plastice: **Viorica Țicu** (director programe, Institutul European de Studii Politice din Moldova), **Claudia Partole** (scriitoare) și **Violeta Diordiev** (pictoriță), a evaluat lucrările în conformitate cu cerințele și criteriile stipulate în Regulamentul de organizare a Concursului. Acestea au inclus originalitatea, creativitatea, claritatea mesajului, relevanța, corectitudinea motto-ului/sloganului etc.

În urma deliberărilor, juriul a acordat premii și mențiuni pentru două categorii de vârstă (clasele a VII-a - a IX-a și clasele a X-a - a XII-a), astfel:

PREMIUL I (în valoare de 1000.00 lei):

- 1) **Cătălina Pelin**, r-nul Criuleni, s. Cruglic, L.T. Cruglic, clasa a X-a
- 2) **Cristian Mustață**, r-nul Fălești, s. Mărândeni, Gimnaziul „Tudor Dron”, clasa a IX-a

PREMIUL II (în valoare de 800.00 lei)

- 1) **Octavian Cojuhari**, mun. Chișinău, L.T. „Lucian Blaga”, clasa a XII-a „A”
- 2) **Igor Gherța**, mun. Chișinău, com. Grătiești, L.T. Grătiești, clasa a XII-a
- 3) **Valentina Cojocari**, r-nul Anenii Noi, s. Botnărești, Gimnaziul Botnărești, clasa a IX-a
- 4) **Cristina Țurcan**, or. Criuleni, L.T. „Boris Dânga”, clasa a VI-II-a „C”

PREMIUL III (în valoare de 600.00 lei)

- 1) **Victoria Dubita**, mun. Chișinău, L.T. „Nicolae Sulac”, clasa a XII-a „B”
- 2) **Sabina Doroș**, mun. Chișinău, L.T. „Nicolae Sulac”, clasa a XII-a „B”
- 3) **Delia Crăciunel**, r-nul Ungheni, s. Sculeni, L.T. Sculeni, clasa a X-a
- 4) **Delia Hadîrca**, or. Briceni, L.T. „Grigore Vieru”, clasa a IX-a „A”
- 5) **Iulia Moroșanu**, r-nul Criuleni, com. Boșcana, L.T. „Mihai Stratulat”, clasa a IX-a
- 6) **Paula Macnovit**, r-nul Fălești, s. Mărândeni, Gimnaziul „Tudor Dron”, clasa a VIII-a

Au fost acordate și 24 de Mențiuni în valoare de 250 lei fiecare. Ceilalți elevi vor primi diplome de participare, în semn de apreciere a efortului și creativității de care au dat dovadă.

Festivitatea de premiere a laureaților Concursului a avut loc pe data de 15 decembrie 2024, la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă.”

Participanții și invitații la acest eveniment au avut ocazia să admire și o expoziție cu cele mai reprezentative postere înscrise în concurs, ceea ce le-a oferit prilejul de a reflecta asupra diversității de perspective și asupra mesajelor puternice transmise de tineri prin creațiile lor.

Maria HAREA, șefa secției „Dezvoltare în biblioteconomie și știința informării” a BNC „Ion Creangă”

ÎNTĂLNIRI

CUM DEVENIM PRIETENI

Ce înseamnă săptămânalul „Florile Dalbe” pentru copiii de azi? Spre deosebire de părinții, bunicii și învățătorii lor, care au crescut cu ziarul „Tânărul leninist” (reformat, ulterior, în săptămânalul „Florile Dalbe”), tinerii cititori văd în el mai curând un tovarăș de ocazie. Atunci când au de pregătit un referat-fulger sau caută o poezie, un fragment de proză pentru ora de română etc., elevii pot „contacta” revista, pe care o găsesc la biblioteca școlii. Și doar acei care sunt abonați la „Florile Dalbe” și o citesc pe îndelete simt că au alături un prieten devotat.

Profesorii Liceului Teoretic „A. Doinici” din satul Peresecina, raionul Orhei, sunt mândri de discipolii lor, se bucură de succesele acestora și doresc să-i vadă tot mai buni, din an în an. De aceea depun toate eforturile pentru a le cultiva dragostea pentru lectură și creație. Ideea doamnei directoare **Ana IVANOV** de a organiza în liceu o întâlnire cu membrii redacției săptămânalului „Florile Dalbe” s-a bucurat de susținerea elevilor și a profesorilor.

Am sosit la Peresecina în plină campanie de abonare, aducând în dar liceenilor o colecție bogată de reviste. Ne-am bucurat de o primire caldă, binevoitoare. Sala de festivități, amenajată sărbătorește cu această ocazie, este locul în care tinerele talente se simt la ele acasă. Un sentiment asemănător l-am trăit și noi, colaboratorii „Florilor Dalbe”: dl **Ion ANTON**, poet, prozator, publicist, redactor-șef al revistei, dna **Eudochia VERDEȘ** și subsemnata, redactori-coordonatori de secție, în clipa în care picii din ciclul primar au pus stăpânire pe scenă.

• Surorile **Camelia și Crina NEGRUȚA**

Ghidați de dna învățătoare **Veronica GURDUZA**, cei mici s-au prins într-o horă veselă (cond. **Victor PASCAL**), creând o atmosferă plină de voie bună.

Două surori pasionate de pictură: **Camelia** (cl. a VII-a) și **Crina** (cl. a III-a) **NEGRUȚA** ne-au transmis mesajul toamnei printr-un tablou

deosebit de frumos, creat în cadrul studioului de pictură sub bagheta dnei **Tatiana AGACHI**, profesoară de biologie.

Parada talentelor a fost continuată de un grup de eleve din ciclul gimnazial, cu un recital de creații proprii. Îndrăgostite de natura plaiului natal, de limba maternă, dor-

• Scena aparține celor mici

EVENTIMENT

UN AN ALĂTURI

Pe data de 3 decembrie, anul curent, a demarat campania „Raionul Strășeni citește creația scriitorului **Ion ANTON**”. Proiectul se va desfășura pe parcursul anului 2025 și a fost lansat la inițiativa Bibliotecii Publice „M. Sadoveanu” din Strășeni, având-o în calitate de coordonator pe dna **Nadejda PĂDURE**, directoarea bibliotecii.

Primii care au avut norocul să-și cunoască pământeanul, pe cel ce a făcut cinste raionului: poetul, prozatorul, publicistul, și redactorul șef al revistei „Florile Dalbe”, dl **Ion Anton**, au fost elevii de la Gimnaziul „D. Cantemir” din satul Roșcani. Întâlnirea s-a desfășurat la Biblioteca Publică sâtească din localitate și a fost una amicală. Protagonistul era așteptat cu bucurie și nerăbdare de către cititori și doamnele învățătoare.

Standul cu desenele copiilor (ilustrații la poeziile sale) și expoziția de carte, organizate de doamna bibliotecară **Maria MURA**, l-au surprins pe autor,

trezindu-i emoții și recunoștință. Scriitorul le-a istorisit elevilor cârmele din copilăria petrecută în satul natal Ghelăuza, ghidușii

și momentele mai triste din primii ani de școală. Oaspetele a vorbit cu mândrie despre Ghelăuza lui dragă. Aici au activat personalități marcante din Basarabia, precum ar fi nobilul **Pavel DICESCU**, devenit, ulterior, personajul central al romanului „Marele NANU sau Stejarul genealogic Dicescu”, scriitorul-martir **Mihail CURECHERU**, învățător în perioada interbelică. Din mărturisirile bunicului s-au plămădit capitole ale romanului autobiografic „Foka”. Cititorii îl ascultau pe scriitor cu suflarea tăiată, imaginându-și tablouri din istoria tragică a acestui ținut. Cei mici au îndrăgit creația lui **Ion Anton** din culegerile „Cercei de

• Dialog cu cititorii

DE SUFLET

CU „FLORILE DALBE”?

• Tinerii în recital

nice să cunoască istoria neamului și a țării, gingașele domnițe **Ionela BUZU, Alina ANDRIAN, Paula POPA, Maria FRATEA, Constanța BOBEICA, Victoria LEAHOVICI, Otilia BALIȚCHI și Nicoleta BUSUIOC** au compus poezii și eseuri pătrunse de un puternic spirit patriotic.

Adresându-se elevilor, doamna directoare **Ana IVANOV**, care este și profesoară de limba și literatura română, a vorbit despre importanța lecturii în formarea lor ca personalități, menționând că un ziar, o revistă pe care le ai mereu la îndemână, îți creează o dependență sănătoasă de lectură, devenind o sursă permanentă de informare, cultură generală și un model de exprimare corectă, frumoasă în limba ta maternă.

În cadrul întâlnirii elevii au cunoscut-o pe dna **Eudochia VERDEȘ**, coordonatoarea paginilor tematice, îndrăgite de cititori: „Datina străbună”, „Drepturile mele, ce să fac cu ele”, „Vestea bună”, „Wunderkind”. Ziarista a apreciat multiplele talente manifestate de elevi pe scena școlii (prin contribuția harnicilor profesoare **Ana IVANOV, Ludmila TIHONOV, Ludmila DVORNIC** ș.a.), succese care merită să fie cunoscute de semenii lor din republică. Și i-a invitat la o colaborare strânsă cu revista. Iar **Lica MOVILĂ**, autoarea paginii „Ineluș-Învârtecuș”, i-a adunat grămadă pe toți picii din sală, i-a distrat cu glume și istorioare

• Dl **Ion ANTON** și dna **Eudochia VERDEȘ** discutând cu cititorii pe marginea revistei

hazlii, distribuindu-i apoi în roluri de...învârtecuși.

Comunicarea cu dl **Ion ANTON**, redactorul-șef al „Florilor Dalbe”, a sporit interesul elevilor pentru această revistă, cu atât mai mult, cu cât domnia sa reușește să dezbătă diverse subiecte sugerate de cititori în cadrul rubricii „Orizont cognitiv”, al cărei amfitrion este de mai bine de treizeci de ani. În timp, răspunsurile oferite la întrebările De ce? De unde? De când? și-au găsit loc în enciclopedia „DE CE?”, care se bucură de un mare succes atât printre cititorii din țară, cât și de peste hotare. De asemenea, curioșii au fost impresionați să afle că în anul 2008, la Paris, săptămânalul „Florile Dalbe” s-a învrednicit de Premiul Internațional „Steaua Calității”, categoria Aur! E doar unul

dintre motivele pentru care CITIM „FLORILE DALBE”! Domnul redactor a subliniat că hrana spirituală e la fel de importantă pentru un copil ca și cea materială și i-a îndemnat pe elevi să se aboneze cât mai repede la această revistă minunată.

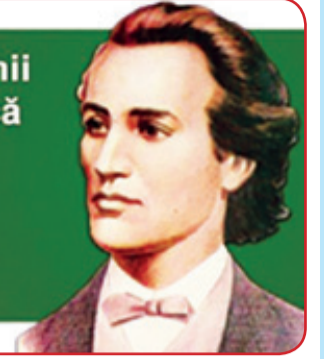
Sala s-a înviorat vădit când poetul **Ion Anton** a recitat câteva poezii din „Veseli îndrumar pentru vestiar”, un dicționar vestimentar unic: distractiv, cognitiv și necesar nu doar copiilor, ci și vârstnicilor. Autorul a răspuns la întrebările cititorilor, a oferit autografe și a donat liceului o mică bibliotecă, aceasta incluzând atât cărți pentru copii, cât și câteva dintre romanele sale: „Foka”, „Marele NANU sau Stejarul genealogic Dicescu”, „leșirea din uitare”.

Text și foto: **Lica MOVILĂ**

Lumina spiritului

De aproape două mii de ani ni se predică să ne iubim, iar noi ne sfâșiem.

Mihai Eminescu

MAXIME ȘI CUGETĂRI de Mihai Eminescu

- Stejarul nu crește pretutindenea; buruienile, în tot locul.
- Eu nu mă supăr deloc de modul cum se reflectă persoana mea în ochii d-tale, căci de la așa oglindă nici nu mă pot aștepta la alt reflex.
- Oamenii nu se deosebesc atât prin ceea ce zic, cât prin ceea ce fac.
- Nu, dreptatea nu-i nimic fără putere.
- Poate că povestea este partea cea mai frumoasă a vieții omenești... cu povești ne leagă lumea, cu povești ne adoarme... Ne trezim și murim cu ele.
- Dă-mă uitării precum te-am mai rugat, căci numai uitarea face viața suportabilă.
- Poezia - trandafirul ce crește în potir de aur, sufletul frumos.
- Visul unei umbre și umbra unui vis.
- Popor românesc, mari învățători îți dă ție această întâmplare! Dacă fiii tăi ar fi fost uniți totdeauna, atunci și pământul tău strămoșesc rămânea unul și nedespărțit. Dar veacuri de dezbinare neîntreruptă te-au dus la slăbiciune, te-au dus să-ți vezi rușinea cu ochii!
- A exista înseamnă a suferi.

Leo BUTNARU

LEOLOGISME

- Chiar dacă e unul, țaful ispășitor nu e trecut în Cartea Roșie. El ar putea dispărea de pe Pământ doar odată cu ultimul păcat.
- Cartea vieții poate fi editată în regie proprie?
- Probabil, cel mai potrivit moto la Cartea Roșie ar fi chiar finalul din celebra piesă a lui Shakespeare: „Vom mai vorbi de-aceste mari dezastre./ Această zi aduce-o pace sumbră;/ Trist soarele și-ascunde fața-n umbră./ De judecată n-o să scape nimeni:/ Va fi iertat sau pedepsit cu-asprime/ Tot insul după vina sa; căci nu-i/ Nici în povești mai mult prilej de jale/ Decât în trista întâmplare” etc.
- Abia ieșită din tipografie, cartea tânărului autor ieși și la pensie.
- Unele cărți de memorii sunt ca și cum tentative de revanșe ale autorului față de sine însuși.
- Pentru o nouă carte de leologisme s-ar putea potrivi probabil, și titlul: Cu degetul la tâmplă.
- – Am citit cartea dumitale. – Ultima? – Sper.
- Cea mai bună carte a unui scriitor sau altuia? Mereu ipotetică și ipotecată viitorului.

(Va urma)

CULTURAL

DE UN SCRITOR

cireșe”, „Jocul de-a cuvintele”, „Jucăria din cuvinte”. Dicționarul în versuri „Veseli îndrumar pentru vestiar” și-a deschis în fața lor duplapurile anotimpurilor, dăruindu-le multe poezii frumoase și utile. Împreună cu doamna învățătoare **Maria ADLER**, picii din clasele a II-a – a IV-a au inclus o bună parte din ele în recitalul pe care l-au susținut în fața autorului. Poetul a rămas impresionat de calitățile micilor declamatori. În lectura lor, poeziile scrise cu ani în urmă:

„Ochii mamei”, „Bună dimineața, ziuă!”, „Tricolorul”, „Plaiul nostru” și multe altele au răsunat ca pentru întâia oară. Recunoscător, dl **Ion Anton** le-a recitat și el câteva poezii de-ale sale. Scriitorul i-a îndemnat pe copii să aibă grijă de su-

• Autografe...

flețelul lor, să-l hrănească cu tot ce a creat omenirea mai frumos: poezie, muzică, pictură, dans. Mai ales că, recent, biblioteca sătească a beneficiat, de rând cu alte 299 de biblioteci din republică, de un lot impunător de carte – o ofertă generoasă din partea Guvernului României.

Copiii i-au mulțumit scriitorului pentru nestematele sale scrise cu penița, pentru donația de carte și revistele „Florile Dalbe”, urându-i multă sănătate și realizări frumoase pe tărâmul literar.

Text și foto: cor. „F. D.”

• Aspect din sală

Din poșta învârtecușilor

ADIO, TOAMNĂ!

Anul acesta, la fel ca și în anii precedenți, am organizat la școală Sărbătoarea Toamnei. Ograda casei de cultură, locul în care a avut loc evenimentul, am amenajat-o cu mare dragoste și pricepere, noi având-o în calitate

de consultant pe doamna pedagog **Marina GÂTLAN**. Împreună cu dumneaei ne reușește orice manifestare pe plan cultural. La această sărbătoare am evoluat în cadrul ansamblului „Codrencele”, cu care concertăm adeseori. Am recitat poezii, am cântat cu voce tare, să răsună tot satul Frumoasa. Satul ne-a auzit, s-a adunat multă lume și spectacolul s-a bucurat de mare succes.

Dragă Ineluș, sunt o cititoare fidelă a revistei „Florile Dalbe” și o mare amatoare a jocurilor de perspicacitate. M-am bucurat nespun să-mi văd publicat la rubrica „Ești isteț?” jocul pe care l-am propus învârtecușilor. Sunt sigură că este pe măsura lor. Eu păstrez toate publicațiile mele din „Florile Dalbe” și mă mândresc că fac parte din echipa micilor colaboratori ai acestui săptămânal. Sper că și alți colegi îmi vor urma exemplul. Ne revedem în anul viitor. La mulți ani, „Florile Dalbe”!

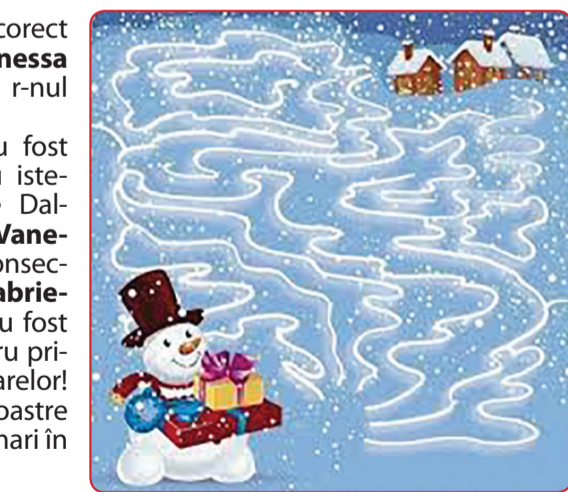
Vanessa BOTNARU, elevă în clasa a IV-a din s. Frumoasa, r-nul Călărași

IARNA

A sosit iarna. Zăpada nu s-a lăsat mult așteptată. Din cer cad steluțe albe și strălucitoare, ca într-un dans. E o liniște profundă. Plapuma de zăpadă se întinde cât vezi cu ochii. Însă liniștea nu durează prea mult. Săniile îi însoțesc pretutindeni pe copiii jucăuși, iar văzduhul se umple de strigăte vesele și bucurie.

Adelina POSTOLACHI, elevă în clasa a III-a „D” la Liceul „D. Alighieri” mun. Chișinău

• „Jocurile iernii”. Desen de **Raluca ROȘCA**, elevă în clasa a III-a „D” la Liceul „D. Alighieri”, mun. Chișinău

ESTI ISTET?

La jocul publicat în nr. 39-40 ne-au răspuns corect **Maria ANDRONIC** (s. Răciula, r-nul Călărași), **Vanessa BOTNARU** și **Gabriela PÂNZARI** (s. Frumoasa, r-nul Călărași).

Concursul nostru a luat sfârșit. Bilanțurile au fost făcute, iar redacția a acordat premiul pentru istețime, un abonament la săptămânalul „Florile Dalbe” pentru primele 6 luni ale anului 2025, **Vanesei BOTNARU**, cea mai harnică și mai consecventă participantă a acestei competiții. **Gabriela PÂNZARI** și **Nicoleta GRECU** din Chișinău au fost răsplătite cu abonamente la „Florile Dalbe” pentru primele 3 luni ale anului 2025. Felicitări, câștigătoarelor! Le urăm atât lor, cât și tuturor cititorilor revistei noastre sărbători ferice, o vacanță frumoasă și succese mari în anul care vine!

• Pe care drum va alege să meargă omul de zăpadă pentru a duce cadourile la destinație? Rezolvați jocul și pregătiți-vă să participați la un nou concurs.

Învățătorul:
– Cu ce se hrănesc aricii?
Elevul:
– Cu cactuși.

Ghidul de la Luvru:

– Acest dormitor a aparținut lui Ludovic al XII-lea, Ludovic al XIII-lea, Ludovic al XIV-lea...
– Sărmanii, cât de sărăcăcios

GLUME

trăiau! se auzi vocea unei fetițe. Cum de încăpea atâta lume într-un singur dormitor?!

Mădălina i se laudă Anișoarei:
– În curând am să învăț să cânt la vioară.

– Păi, nu ai auz muzical! spune, mirată, Anișoara.
– La ce-mi trebuie auz? Am să învăț a cânta, nu a asculta.

Profesorul:

– Ce este un termometru?
Elevul:
– Termometrul este o sticlă lungă în care se ține febra.

Teodor DUȚESCU-DUȚU MOȘ AJUN

A bătut la ușa noastră
Până-n ziuă Moș Ajunul,
Să ne-aducă veste nouă,
Cum că mâine e Crăciunul.
Am tras repede zăvorul
De la ușa din pridvor,
Și intrând unchiașu-n casă,
Ne-a urat: „Noroc și spor!”.
A nins vremea peste moșul
Și i-e barba de zăpadă,
Ca omătul ce se-așterne
În troiene prin ogradă.
Iar pe umeri, deopotrivă
Cu povara cea de ani,
Într-un sac cu daruri poartă
Jucării și gologani.

Lângă vatră ni s-așază
Și cu drag ne povestește
Basmul sfânt al Celui care
Toată-lumea cârmuiește.
Basmul nașterii slăvite,
A copilului Hristos,
Care lumii răsărit-a
Soare nou și luminos.
Apoi moșul ne sărută
Și ne-mparte gologani,
Iar copiii, roată-n juru-i,
Îi urează: „La mulți ani!”.
Și se duce Moș Ajunul,
Cel cu barbă de zăpadă,
Revărsând belșug și daruri
Din ogradă în ogradă.

• „Vine, vine, Moș Crăciun!” Desen de **Adelina POSTOLACHI**, elevă în clasa a III-a „D” la Liceul „D. Alighieri”, mun. Chișinău

Teatrul popular

VULPEA (scenetă)

Sărbătorile populare de Anul Nou sunt de neimaginat fără teatrul popular. Jocurile cu măști de animale: „Capra”, „Căluțul”, „Berbecul”, „Cerbul”, „Ursul” ne vin din trecutul îndepărtat și sunt interpretate cu multă bucurie nu numai de maturi, ci și de copii. Azi venim cu unul dintre ele. Primiți VULPEA?

PERSONAJE, COSTUMAȚIE, RECUZITĂ:

Vulpea - are pe cap o mască de vulpe, făcută din lemn și acoperită cu blană de iepure, vopsită în cafeniu; e îmbrăcată într-un halat lung, de care se prinde „coada” - o mătură de stuf.

Vânătorul - are pe cap o căciulă de miel; e îmbrăcat într-un suman lung și încălțat în opinci; are o armă din lemn cu cartușe de carton.

Muzicantul - cu pălărie și floare la ureche; în costum național; cântă din fluier ori armonică și din două capace de acoperit oalele.

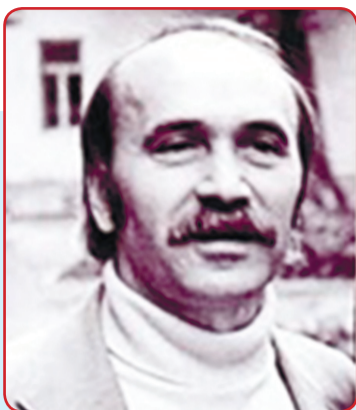
După ce gospodarii îi pofțesc în casă, trec toți peste prag. Vulpea se preface nespun de vinovată, dansând zgribulită de teamă.

VÂNĂTORUL: Gospodari și gospodine,
Am prins vulpea la găini!
Ce să facem?
S-o-mpușcăm
Ori s-o lăsăm?

GOSPODARI: Hai mai bine s-o lăsăm!
Hai mai bine s-o iertăm!
Să ne joace-o horă mare,
Să uităm de supărare!

Muzicantul împrumută niște talgere din casă, ca să-i ajute la cântat. Vulpea, bucuroasă că a scăpat de pedeapsă, dansează, iar gazdele o laudă, mulțumite de jocul ei.

IN MEMORIAM Gheorghe VODĂ – 90

Poetul, scenaristul și regizorul de film **Gheorghe VODĂ** s-a născut la 24 decembrie 1934, în satul Văleni, raionul Cahul. A urmat cursurile Facultății de Filologie a Institutului Pedagogic de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, apoi cursurile superioare de regie și scenaristică la Institutul de Cinematografie din Moscova – VGİK (1964-1966).

Debut – volumul de poezii *Zborul semintelor*, 1962.

Până în 2004 a publicat: *Caietul din fântână*, *Leagănul*, *Bunicii mei*, *Focuri de toamnă*, *Ploaie fier-*

binte și Aripă pentru Manole (cărți pentru copii); *Pomii dulci*, *Valurile*, *Aripă pentru cădere*, *La capătul vederii* ș.a.

În anii 1962-1970 a fost regizor și scenarist la studioul „Moldova-film”, astfel plasându-se în rândul cineaștilor iluștri din Republica Moldova. Sunt de menționat peliculele artistice: *Se caută un paznic* (1967), *Singur în fața dragostei* (1969) ș.a., precum și primele filme documentare din cinematografia Republicii Moldova, devenind posesorul mai multor premii naționale și internaționale. Gheorghe Vodă a fost consultant literar la Uniunea Scriitorilor din Moldova (secția poezie), contribuind în mod substanțial la promovarea tinerelor talente.

Distincții: Ordinul „Gloria Muncii” și Medalia „Mihai Eminescu”.

Scriitorul a încetat din viață la data de 24 februarie 2007.

Referințe

Versul lui Gheorghe Vodă e tăios, dârz și direct, sunând ca o sentință, desfășurându-se într-o albie baladescă. Afiliat la mesajul etic al generației Labiș, el refuză inerția. Toate și totul trec examenul adevărului. Raportarea la bunul simț de sorginte populară, la viu, la natural, generează o ardoare etică... Pildele socratice ale lui Moș Pasăre, personajul epic al mai multor poeme, sunt rostite în spirit folcloric, aici cu mijloace publicistice, aici în formule intelectuale. Domnul Pasăre a fost prezent în versurile poetului și în anii nașterii basarabene, ironizând pe toți cei cărora le sunt străine idealurile naționale, adevărul și limba, această casă a Ființei noastre.

Mihai Cimpoi

Poezia e Patria lui. Poetul Gheorghe Vodă a perseverat în permanență la modul cel mai serios, însoțindu-și cu totală dăruire „silaba de acasă”, dându-i vigoare și sunet autentic și național. El a fost de la bun început sincer în creația sa, fără să trișeze chiar și în condițiile vitregi pentru poezie, pentru literatură, în general. Astăzi îi putem răsfoi și citi din nou cărțile scrise atât pentru maturi, cât și pentru mai tinerii cititori – silaba maicii de la Văleni răsună caldă, neaoșă, de neuitat...

Anatol Ciocanu

Gheorghe VODĂ

BUNICUL GUTUI

În partea de jos a satului Prutul făcea o cotitură mare ce ajungea tocmai în satul vecin. Aici se formase așa-zisa Gârlă ce se afla chiar la marginea satului, și ne scăldam în ea fără nici o teamă, pentru că nu era adâncă.

Și dacă vara ne duceam la Gârlă să ne răcorim în apă, toamna ne atrăgea Grindul Lăcrămioarelor din apropiere, unde era un gutui al nimănu care făcea fructe mari, frumoase și aromate.

În satul nostru creșteau mulți gutui. Poate că și din cauza asta nimeni nu se uita la cel părăsit. Era un gutui ca toți gutuii. Creștea între sălcii, de parcă se ascundea de ochii lumii.

L-am descoperit într-o primăvară, atunci când ne-am răsturnat cu pluta în Gârlă. Am intrat între sălcii să ne stoarcem hainele. Apoi ne-am întins straietele pe iarbă și așteptam să se zvânte. Și cum stăteam așa, cu fața în sus, am observat

Desen: Cristina COVRIG

chiar deasupra noastră gutuiul înflorit.

„N-am mai văzut asemenea gutui înflorit!”

„E-he, trebuie să facă niște gutuie, că te saturi din una singură”.

„Măi, dar cum de stă el teafăr aici?”

„Și cine oare l-a sădit?”

„Cine-i stăpânul care a trăit aici? Ruinele casei nu se văd...”

Întrebările și presupunerile curgeau una după alta.

Vara a trecut pe neprins de veste. Și iată, într-o zi de toamnă, ne-am înțeles să-i facem gutuiului o vizită. Nu ne venea a crede ochilor.

Crengile gutuiului se îndoiu doldora de fructe galbene-galbene, care luminau în amurgul serii.

Am căutat niște bețe, i-am proptit crengile și ne-am dus,

voioși, acasă, ducând în mâini gutui și mușcând din mers.

Bucuria noastră nu avea margini. Mergeam pe drum și, când întâlneam vreun băiat din altă mahala și ne întreba de unde am luat gutuile, îi răspundeam mândri că ni le-a dat bunicul Gutui. Uite-așa, să nu se mai laude că numai ei au gutui toată iarna.

Acum, de când l-am cunoscut pe bunicul Gutui, aveam și noi gutuile noastre.

Ani la rând, l-am îngrijit pe bunicul Gutui, l-am ocrotit, l-am păzit de omizi, iar locul cel mai drag pentru joacă ne era Grindul Lăcrămioarelor.

Astfel, multe ierni la geamurile caselor noastre luminau gutuile, înmiresmând aerul și îndulcindu-ne gurile, iar nouă ne părea că bunicul Gutui e cu noi în casă. Nu mai zic că din acea toamnă toate compunerile pe care le scriam la școală erau despre bunicul Gutui.

POMII COPILĂRIEI

O, nucule, bătrânule,
acoperișul nostru dintâi.
Pe-aceste smerite dealuri,
părinte – rămâi.

O, zarzărul, înfloritule,
aproape, la căpătâi,
când ne despărțim de lapte,
pom dulce – rămâi.

O, cireșule, uncheșule,
bucuria cea mai întâi,
cu poamele cerului
veșnice – rămâi.

O, dudule, mărunțule,
prânzule ce nu-ntârzii,
pe când părinții sunt la muncă,
iar joaca e lungă – rămâi.

O, salcie, legănătoare,
surioară care ne ții
în leagănul ramurilor tale,
lângă izvoare – rămâi.

O, socule, săracule,
cu inima mare, ce plină ți-i
pentru toate fluierile
sufletului – rămâi.

DE ȚARĂ

De țară voi scrie
până sfârși-voi
trupul de cuvinte.
Vreau ele să-mi fie
nesfârșite ființe
în aerul limpede,
printre oameni și paltini,
pe dealuri și șesuri.

Pe când, mai rare,
și tot mai dorite,

sunt păsările
ce pot să zboare, –
de țară voi scrie
până sfârși-voi
trupul de cuvinte.

Vreau – ele să-mi fie
păsări nesfârșite
și-n aerul Patriei
nemântuit și dulce
să cânte, să cânte...

DIN CE ÎN CE

Din ce în ce mai greu înving
văzduhul care mă desprinde,
când pun piciorul pe pământ
s-ajung la tine înainte.

Din ce în ce mai rar găsesc
cuvântul sincer și fierbinte,

nespus să fie până azi
prin cele spuse înainte.

Din ce în ce mai des în piept
simt inima cum se frământă,
doar cei din urmă, care vin
mai altfel dragostea o cântă.

NUMAI NOI

Vine toamna și toți pleacă,
cei ce trebuie să plece:
frunza, păsările, omul,
la căldură sau la rece.

Pleacă fiindcă-asa se cere
ori se duc dintr-o plăcere,

altceva să nu mai știe
decât anotimpul verii.

Numai eu și tu rămânem,
Făr-a-ndeplini vreo rugă.
Doar în anotimpul iernii
ținem lutul să nu fugă.

PATRIMONIU

Coordonator de pagină: Ion ANTON Nr. 11 (373)

Patrimoniul UNESCO din România

BISERICA ARBORE

Biserica „Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul” din Arbore (cunoscută și ca Biserica Arbore, deși nu este singura din localitate) este o biserică ortodoxă construită în

Moldovița, Pătrăuți, Probota, „Sf. Ioan cel Nou” din Suceava, Voroneț și Sucevița), pe lista patrimoniului cultural mondial, în grupul Bisericele pictate din nordul Moldovei.

● Biserica Arbore cu exteriorul zugrăvit

anul 1502 în satul Arbore din comuna omonimă (județul Suceava) de către hatmanul Luca Arbore. Ea se remarcă prin pictura murală exterioară. Biserica Arbore are hramul Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul (sărbătorit în fiecare an la data de 29 august, stil nou).

Ansamblul Bisericii Arbore a fost inclus pe Lista monumentelor istorice din județul Suceava din anul 2015 și este format din două obiective:

- Biserica „Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul”, datând din 1502, și
- Turnul clopotniță, datând din 1867.

În anul 1993, Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO) a inclus Biserica Arbore, împreună cu alte șapte biserici din nordul Moldovei (Humor,

Biserica veche din Arbore se află de-a lungul drumului național DN2K, care leagă orașele Milișăuți și Solca din județul Suceava. Ctitorul bisericii a fost boierul Luca Arbore, fiul bătrânului Arbore, pârçalabul de Neamț. El a îndeplinit o lungă perioadă (din 1486) rangul de portar al Sucevei, fiind unul dintre marii boieri ai lui Ștefan cel Mare (1457-1504), sftenicul de seamă al lui Bogdan cel Orb (1504-1517) și tutorele politic al lui Ștefăniță Vodă (1517-1528).

Hatmanul Luca Arbore a fost decapitat în aprilie 1523 la Curtea domnească din Hârlău, din ordinul domnitorului Ștefăniță Vodă. El a fost acuzat de trădare de către voievod, dar nu a fost găsit vinovat și nici măcar judecat.

Concursul: „NUMELE BAȘTINEI MELE”

O POVESTE TRANSMISĂ DIN MOȘI-STRĂMOȘI

Satul este un izvor nesecat de inspirație și cunoștințe pentru orice locuitor, fie el copil sau matur. Anume în satul natal gustăm fiecare din tot ce e mai frumos, sfânt și veșnic.

Satul Căplani, menționat documentar pentru prima dată în anul 1739, este pentru mine povestea în care orice copil poate pătrunde și descoperi obiceiurile populare străvechi, moștenite de la strămoșii noștri spre a fi transmise din generație în generație.

Despre satul Căplani există mai multe legende. În una se spune că primii oameni care au trăit pe acest meleag au fost doi frați. Pe unul îl chema Cap, iar pe celălalt Lan. Și, cică, de la contopirea numelor acestor doi frați ar fi provenit denumirea satului Căplani.

Dar legenda, oricât de frumoasă ar fi, tot legendă rămâne. Am aflat de la doamna bibliotecară Elena Ciulin, că numele Căplani este un cuvânt de origine turco-

● Cișmea din parcul „La Porțile Raiului”

POPAS LIRIC

Ion ANTON

MĂNĂSTIREA HÂNCU

În sânul codrilor străbuni ea n-a venit ca pocăință
Din partea lui Mihalcea Hâncu, serdarul ce s-a răzvrătit,
Ci-aici, din dania-i cinstită, pe o poiană-a răsărit
Un astru de speranță-n țară, o stea de jale și credință.

Speranță-n viitorul țării, de fiii țării stăpânit,
De jale că fanarioții să vândă țara-și dau silință...
În sânul codrilor străbuni, ea n-a venit ca pocăință
Din partea lui Mihalcea Hâncu, serdarul cela răzvrătit.

Era prea mare și curată a lui necutenă dorință
De-a-nveșnici răscoala dreaptă prin acest sacru monument,
Ca nu cumva, prin ani, nepoții să uite-acel eveniment,
Ce-i scris în cronica moldavă cu sânge și cu suferință...
În sânul codrilor străbuni ea nu-i un semn de pocăință!

GLOSAR ISTORIC

Dicționar explicativ

(Continuare din nr. 39-40 din 21 noiembrie 2024)

E

● **epoca bronzului** – perioada cuprinsă între milenii al III-lea și al II-lea î.Hr., caracterizată prin apariția și generalizarea metalurgiei bronzului, practicarea intensivă a agriculturii, adâncirea diferențierii sociale și formarea aristocrației tribale.

● **epoca cuprului** – perioadă cuprinsă între neolitic și epoca bronzului, când au început să fie folosite pentru prima oară unelte de metal; sinonim: calcolitic.

● **Epoca de aur** – anumită perioadă de înflorire și strălucire a vieții materiale și spirituale; exemple: Epoca de Aur din mitologia greacă, Epoca de aur a islamului.

● **epoca elenistică** – perioadă din istoria Greciei antice și a Orientului, cuprinsă între 232 î.Hr. (moartea lui Alexandru cel Mare) și 30 î.Hr. (cucerirea Egiptului de către Imperiul Roman).

● **epoca fierului** – perioadă caracterizată prin introducerea și generalizarea utilizării fierului, cu efecte revoluționare în domeniul confecționării uneltelor și armelor și în comerț și dezvoltarea structurilor social-politice.

● **epoca metalelor** – perioadă care marchează sfârșitul preistoriei și trecerea la istoria antică și este împărțită în: calcolitic (Epoca Pietrei), Epoca Bronzului și Epoca Fierului.

(Va urma)

● Intrarea în parcul-pensiune „La Porțile Raiului”

tătără. Despre un Caplan Ghirei, fratele hanului Delvlet Ghirei, se știe că a fost han al Crimeii și pașă al cetății Bender în 1713. „Caplani” li se zicea pe vremuri și membrilor poliției turcești, supranumiți „tigri”. Cuvântul de origine turcească „caplan”, deci, tradus în limba română, înseamnă „tigr”. Astfel numele localității mele natale, populată majoritar, din cele mai vechi timpuri, de români, vorbește despre faptul că în istoria noastră am înfruntat și am învins valurile turco-tătare cotoptoare.

Peisajul spațiului turistic „La Porțile Raiului” din satul Căplani este admirabil și unic. Ansamblul de izvoare și cișmele, ce pe alocuri se transformă în mici cascade, ne dăruiește bu-

curii neasemuite. Plecându-te spre șipotul izvoarelor, descoperi mai întâi lumina extraordinară care colorează iarba și care izbucnește în flori. Parcul ce se așterne de o parte și de alta a albiei izvoarelor este inundat pe rând de: viorele, deditei, margarete, nu-mă-uita, pădăii, gălbenele, condurii-doamnei, urzicuțe, cărciumărese, sipici, clopoței și altele, de mirosul de miere al sălcămiilor și al teilor, iar spre toamnă de văpaia arămie a frunzișului din pălcurile de nuci și meri.

Lia PÂNTEA,
elevă la Gimnaziul Căplani,
r-nul Ștefan-Vodă

Imagini din pagina web
a Parcului-pensiune
„La Porțile Raiului”

Moș Crăciun

Prin nămeți cât gardul,
Umblă moșul cu toiagul.
Și, de frigul cel cumplit,
Căsuța și-a rătăcit.

Umblă moșul cu toiagul,
Poartă-n spate iar desagul!
Plin cu daruri multe
Pentru cei ce știu s-asculte!

Pentru copilași cumiți
Ce-i ajută pe părinți.
Vine prin zăpadă
Moș Crăciun cu barbă albă.

Maria DODU

POEZII DE IARNĂ

Vis de iarnă

Ninge iar ca-ntr-o poveste,
Iarna-ntruna fulgiieste!
Cu crivățul ei năprasnic
Și cu vântul tot mai aprig.

Roiesc fulgii de zăpadă
În grădină și-n ogradă,
Peste pomul desfrunzit,
Peste codru-ncărunțit.

Și tot fulgii în zare
Mici stelute de ninsoare.
Vezi troiene de omăt
Până-n depărtare hăt.

Căci minunea de zăpadă
A întins plapumă albă.
Și-a lăsat căciule grele
Peste case și vâlcele.

Fulgușorul

Mândru ca o floarea,
Zboară-un fulgușor
de nea.

Întind mâna să-l opresc,
Dar, păcat, nu-l mai
zăresc.

S-a topit fulguțul meu, –
Zău că-mi pare tare rău.
De-l lăsam în zbor

cu vântul,
Poate-nconjura
pământul –

Precum aste dalbe stele,
Stele-mândre floricele
Adunate în troiene!

Anul Nou

Iar în suflet ne-a sosit
Anul Nou, curat și sfânt.

Așa sfânt și luminos
Cum ni l-a adus Hristos.

Doar cu fapte bune,
După ce vom spune,

Dar vom spune,
în sfârșit:
– Uite ce An ne-am dorit!

Să-l păstrăm așa curat
Precum Domnul
ni l-a dat.

Mugurași

Prima zăpadă

Peste al meu mândru sat,
Nori în grabă s-au lăsat
Și din ei mărgăritare
Pe pământ prind să coboare.

Iarna-ncet își face cale
Cu podoabe de-ale sale.
Întind mâna, prind o stea
Ce ochii-mi va mângâia.

Se-așterne prima zăpadă,
Toți copiii vor s-o vadă.
La geamuri micuți frumoși
Admiră fulgii pufoși.

Lilia GOREANU, elevă
la Gimnaziul Cotul Morii
din r-nul Hâncești

ORA DE LITERATURĂ

Unice în felul lor, prin mesaj ideatic și expresie, „Elegii basarabene” ale lui Vlad Halipli conturează un univers sociouman dintre cele mai dramatice din istoria dintotdeauna a Moldovei, privită dintr-o parte și din interior la distanță de secole și milenii. Or, elegia exprimă cel mai bine setea de lumină a suferinței. Cele zece elegii care constituie aria preocupărilor poetice ale scriitorului relevă cu de la sine putere vocația lui artistică și patriotică, atitudinal-personală, metaforică și critică sub orice aspect individual și original-origina - de a spune adevărului pe nume.

SETEA DE LUMINĂ A SUFERINȚEI...

tarea moldovenilor în Siberia (6 iulie 1949), ori despre revenirea acasă a moldovenilor deportați (8 iunie 1989) sau despre reinstaurarea dictaturii comuniste în R. M. (26 februarie 2001), precum și despre încercarea reînrobirii Moldovei de către Rusia prin Memorandumul Kozak, dar și despre aderarea României la UE, speranța salvării noastre (2 aprilie 2004) și, în ultima instanță, despre migrarea în masă a moldovenilor în afara hotarelor țării (26 iunie 2006, scriitorul Vlad Halipli dezvăluie acțiunile dezaprobatore și ocupaționiste ale celor mai mari și mai tari neprieteni de altcândva ai noștri ce ne-au nedreptățit barbar și fără nici o umbră de milă omenească.

Oricum, „elegiile basarabene” halipliene sunt un pas curajos al medicului-scriitor prin care adevărul de sine și de noi ne transpune/ne poartă prin destinul Țării și al Necuvântului dintr-o pornire auctorială de revenire Acasă. Poetul mi-

litează pentru neuitarea Neamului, de unde și setea de evlavie a consăngenilor săi dintotdeauna care „te fac martor la momente incredibile și evenimente din trecut și prezent, care au schimbat și continuă să schimbe destinul Moldovei”, vorba autorului.

Limbajul elegiilor e unul propriu trăirilor istorice ale personajelor în istoria Clipei, și-n Clipa istoriei fără a apela la blesteme, ci de „a merge în UE,/ Căci altă izbăvire de necurați nu e”, „dulce Românie”, după cum mărturisește personajul său medita-tiv-liric. Poetul apelează astfel la „ruga arzătoare” îndreptată „spre Christ” „să-și amintească-n cer” „De țara sa uitată”, „să-i aperse pe basarabeni” „de lanțuri și de jugul auster!”. Dialogul monologal al „elegiilor” este unul bazat pe credință, pe trădarea tragico-dramatică a timpului istoric totalmente favorabil revoluției, asupra-rii sociale, de care fac caz „necurații”.

Scrise într-un mod profund original și deschise către suferințele intraduc-tibile ale Neamului supus deportărilor siberiene comuniste (vezi elegia a V-a, „6 iulie 1949”: „Murind, te rog din suflet cum poate un olog,/ O ultimă dorință s-o împlinești te rog:/ Găsește-o piatră tare și, șlefuieste-o, tu,/ Atent la Răstignirea de la răscruce-o du,/ Lângă martirul lumii s-o-ngropi, apoi să scrii/ Cuvintele purtate-n străfundul inimii,/ Udate toată viața de-amarele-mi suspine:/ „Sub gheață și zăpadă,-n câmpiile obine,/ Dorm frații mei, bunicii neputincioși și triști,/ Tot neamul Basarab, ucis de comuniști”).

Scrise cu sânge la capitolul unui strigăt adânc de durere, elegiile lui Vladimир Halipli poartă în ele sedimentate suferințele oceanice ale unui Neam năpăstuit de soartă, trecut prin toate dramele tragice ale „secolului de fier”, de care este imposibil să uiți vreodată, deoarece destinul a fost și mai este unul necru-țător cu noi, moldovenii

și românii, nu de dragul de a nu-l uita, ci din datoria morală și creștină de a ne ajuta asupra-rii să-și poată vedea jertfele cu ochii noștri o dată când li se va face dor de noi în suferințele noastre interminabile de care ar putea să se frigă odată și pentru totdeauna fără a

le vedea și fără a-și mai aminti de neuitarea lor pâl-pând dincolo de cuvinte și sentimente, de dureri și gânduri, de lacrimi lor neplănsă și pururi nestinsă. „Amintirile” deportaților rămân/ continuă să doară, de aici și necesitatea deică a lor în viața noastră ca și a icoanei în casa și în inima credinciosului, la propriu și la figurat.

„Elegiile basarabene” ale lui Vlad Halipli au o putere dumnezeiască în ele, care le face netrecătoare, exprimă durerile celor nedreptățiți de către forțele tenebre/satanice întru distrugerea Omului din om și a credinței din inima celor cu Dumnezeu. Alături de contribuția epică/romanescă a autorului nostru de la Flori-țoiaia Nouă ungheneană, incomparabilă cu a oricărui altui scriitor de la noi, „Elegiile basarabene” vor lumina oricând pe harta durerilor Moldovei ca un semn de hotar în drum spre Lumina Dreptății.

Tudor PALLADI

148

Colectia IDEAL

VLADIMIR HALIPLI

ELEGII
BASARABENE

Editura IDEAL

Istoria Moldovei – subiect de tragedii.

Vlad Halipli

Bazate pe evenimente istorice concrete și inspirate de dragostea față de Țară și de Neam din orice perspectivă istorică și socioumană, elegiile halipliene au o aură emoțional-sentimentală distinctă și o energie necunoscută a lor conectată la istoria și la drama, dacă nu la tragicul destin al Moldovei de a fi călcată în picioare de toate forțele ostile turce și rușești fără milă, de parcă n-ar exista pe lumea asta nici un Dumnezeu. Că relatează despre faptul că Moldova e hotarul dintre barbari și civilizație sau despre moartea lui Ștefan cel Mare și Sfânt (2 iulie 1504) ori despre violarea și înrobirea domnitoarei Elisabeta Movilă și a familiei ei (23 august 1614), ori despre sfârtecarea Moldovei de către ruși (16/28 mai 1812) sau despre depor-

DREPTURILE MELE, CE SĂ FAC CU ELE?

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ

Nr. 11 (179)

ABC-ul juridic

LEGEA NE DESCRIE LIBERTATEA

Libertatea ta se termină acolo unde începe libertatea celuilalt

(John Stuart Mill, 1859)

Orice om este liber. Știind aceasta, îți imaginezi că ai putea să faci tot ce dorești, însă aceeași tendință o poate avea și orice altă persoană cu care interacționezi. Nu ar fi corect dacă i-ai face altuia un rău sau dacă el ți-ar face un rău. Ați ajunge la conflict verbal, apoi, posibil, la agresiuni fizice și, în final, cineva ar avea de suferit. Or, pentru ca fiecare dintre noi să fie protejat, avem nevoie de lege. Legea spune tuturor ce au voie și ce nu au voie să facă pentru ca fiecare să trăiască și să evolueze așa cum își dorește.

Așadar, ești liber în măsura în care oricine din jurul tău este la fel de liber.

Ce înseamnă să fii liber? A fi liber înseamnă, de fapt, să acționezi potrivit regulilor: în felul acesta ești în siguranță și îți se respectă drepturile, la fel și ceilalți sunt în siguranță și li se respectă drepturile.

Dacă înțelegem acest lucru, vom realiza că legea nu limitează în vreun fel libertatea, ci legea este chiar cea care ne descrie libertatea. Cine nu respectă legea riscă să își piardă libertatea – oare nu așa se întâmplă cu infractorii care sunt trimiși la închisoare?!

A fi liber înseamnă, totodată, a fi responsabil, adică a-i ocroti pe ceilalți. Înseamnă respect acordat fiecărei persoane cu care venim în contact. Înseamnă prețuirea ei și a bunurilor care îi aparțin.

(Elevul și legea)

Incluziunea școlară

ÎNVĂȚĂM ÎMPREUNĂ!

Circa 200 de membri ai Consiliilor Elevilor din municipiul Chișinău au pus în discuție incluziunea școlară a copiilor cu cerințe educaționale speciale în cadrul evenimentului cu genericul „Învățăm Împreună!”, organizat de către Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova. Tinerii au identificat soluții pentru a reduce barierele sociale care încetinesc procesul de incluziune și normele ce contribuie la conturarea unui viitor în care fiecare copil să simtă că locul său este într-o sală de clasă.

„Școala noastră este incluzivă. Împreună, să construim o comunitate în care toți au un loc și o voce!”, declară **Andreea IZDEBSCHI** și **George MORGOCI**, reprezentanții Consiliului Elevilor de la Liceul Teoretic „Hyperion”, or. Durlești (în fotografie).

BULLYING-UL – O HIMERĂ INVINCIBILĂ?

Deseori sunt martora unor situații, fenomene, care-mi lasă urme adânci în suflet, mai ales deoarece, în calitate de cadru didactic, sunt preocupată de trăirile și circumstanțele care influențează și formează comportamentul elevilor mei.

Se știe că în mediul școlar există riscul de bullying, iată de ce fiecare dintre adulții din instituția noastră, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, mun. Hâncești, caută să prevină acest fenomen periculos pentru dezvoltarea armonioasă a tinerei generații.

• Mesajele elevilor din clasa a III-a „A”, învățătoare Cristina Martin

Săptămâna anti-bullying a constituit un bun prilej de meditație în contextul dat. Cu participarea activă a Consiliului Elevilor, dna Inga Catanoi, director adjunct pentru educație, a coordonat activități diverse menite să atenționeze asupra acestui pericol. În cadrul orelor de dezvoltare personală, elevii au discutat la subiectul „Alege prietenia”, fiind încurajați să contribuie la crearea unui climat școlar prietenos și incluziv, să se respecte reciproc. „Pomul Solidarității”, instalat în holul liceului, a fost împodobit de elevii din clasele primare cu frunze conținând cuvinte încurajatoare anti-bullying. Cei mai măricei au amenajat „Galeria mesajelor” – text și video – produse de ei. Foarte binevenită a fost și sesiunea de întrebări și răspunsuri la subiectul „Delincvența juvenilă: cauze, consecințe și soluții”, în cadrul unei întâlniri cu fosta absolventă Viorică Maxim, azi studentă la facultatea de drept a USM.

Dacă un elev/o elevă crede că e firesc a înjosi, a porecli, a umili, înseamnă că au fost comise greșeli în educația acestui copil. Din sondajele efectuate, am înțeles care sunt cauzele bullying-ului în mediul școlar:

- * un elev vrea să se evidențieze; el nu acceptă o concurență sănătoasă și atunci recurge la bullying, ca o formă de intimidare;
- * elevul/eleva își dorește mai multă atenție. Părinții sunt prinși în tot felul de activități

Dragoș COLȚA, elev în clasa a VII-a „B”, membru al Consiliului Elevilor:

– Eu cred că trebuie să ne concentrăm pe lucruri frumoase. Putem participa la concursuri de desene, muzică, sport, poezie etc. și astfel ne vom etala capacitățile. Am învățat să nu tolerăm nici o situație de bullying, iar adulții, profesorii, părinții sunt gata

oricând să ne sprijine, să ne apere și să ne ofere un sfat util. Clasa noastră a realizat un filmuleț prin care am atras atenția asupra acestui fenomen care ne poate umbri copilăria și adolescența.

Emilia CIUBOTARU, elevă în clasa a XII-a, vicepreședintă a Consiliului Elevilor:

– Știu din propria mea experiență cât de neplăcut te simți atunci când unii colegi râd de tine sau fac glume pe seama ta. De aceea, e necesar să fim cât mai atenți și respectuoși în comunicare. Este foarte important să nu rămânem indiferenți, ci să semnalăm situațiile nedorite și, încetul cu încetul, se poate obține o schimbare. Dacă ați fost martori sau chiar victime ale bullying-ului, vă recomand să nu răspundeți cu aceeași monedă, dar încercați să aflați motivele comportamentului persoanei respective și să vă apărați drepturile într-un mod inteligent. Iar dacă situația continuă, să apelați la diriginte, psihologul școlar sau coordonatorul ANET.

Așadar, ne stă în putere fiecăruia, părinte sau cadru didactic, să corectăm anumite comportamente, să le explicăm copiilor că răul are multe măști, una dintre care e bullying-ul. Vă îndemn pe toți să promovăm Frumosul, Binele, Adevărul. Doar așa avem șansa de a conviețui în mod echilibrat în societate.

Elena ARNĂUTU-COLȚA, profesoară la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” mun. Hâncești

AVE TERRA!

Nr. 11 (361)

Pagină de cultură și educație ecologică

Coordonator de pagină: Lica MOVILĂ

Cercetăm, creăm, gătim

DOVLEACUL, VEDETA UNUI STUDIU ȘTIINȚIFIC

În acea dimineață, domnul Dovleac s-a bucurat de o atenție deosebită din partea copiilor. El a devenit personajul principal al activității „Dovleacul, o explorare creativă”. Elevii din clasa a II-a „A” de la Centrul Edu-

cațional Gimnaziul-Grădiniță „STEAM” din capitală au venit la eveniment cu lecția învățată. Ghidați de doamna învățătoare Natalia CEBAN, ei au efectuat un studiu științific, cercetând diferite subspecii de dovleac, mediul în care crește această legumă, etapele dezvoltării ei, de la germinarea semințelor la plante mature; au examinat textura, culoarea și structura interioară a dovleacului. Micii exploratori i-au măsurat circumferința și înălțimea dovleacului, l-au cântărit, aflând astfel volumul și greutatea lui.

În cadrul unei expoziții, participanții au prezentat mai multe lucrări de artă inspirate de dovleac (recital de poezie, construcții lego, picturi, colaje). Ei au creat un jurnal digital și un videoclip, în care a fost documentată fiecare etapă a procesului de cercetare. Elevii au povestit cum au contribuit disciplinele școlare la înțelegerea informației și la aprecierea beneficiilor acestei legume. Conștientizând importanța alimentației sănătoase și calitățile nutritive ale dovleacului, copiii au gătit bucate delicioase din dovleac, folosind rețetele mamelor și ale bunicilor.

Lica MOVILĂ

Rezervații naturale

GRĂDINA TURCEASCĂ

Potrivit legendei, în timpul dominației turcești aici se afla o tabără turcească. Cuceritorii adunau produse alimentare de la localnici și le transportau pe apele râului Nistru. Iar acum acest parc este un loc pitoresc, potrivit pentru plimbări cuprinse de liniștea pădurii.

Grădina Turcescă este una dintre cele mai vechi rezervații naturale nu numai din Moldova, ci și din Europa. Este situată între satele Leuntea și Copanca din raionul Căușeni. Suprafața sa este de aproape 224 de hectare. Aici cresc plop, stejari petiolati, frasin, salcii, castani de apă. Unii copaci au peste 100 de ani. Cel mai vechi copac este un stejar cu vârsta de peste 280 de ani.

O parte a teritoriului parcului național este protejată încă din secolul al XVI-lea.

CURIOZITĂȚI DESPRE PĂSĂRI

* Prima pasăre domestică a fost găscă;
* Măcăitul raței nu are ecou și acesta este un fapt pe care nici cercetătorii nu-l pot explica;

* Lebăda sălbatică din Islanda are un cântec excepțional, plin de forță și muzicalitate. Ea este singura pasăre din neamul lebedelor, găștelor și rațelor sălbatice înzestrată cu acest talent;

* Pasărea-călugăr, mare cât un cocostârc, își face un cuib de 1m înălțime și diametrul de 2 m;

* Pupăza este o pasăre ce poate fi domesticită ușor, ca și papagalul;

* Păsările adulte care trăiesc în colonii iau apărarea tuturor puilor;

* Pinguinii își cresc puii în adevărate grădinițe, sub supravegherea adulților;

* Graurii care nu au pui hrănesc puii din cuiburile vecine.

File din „Cartea Roșie”

VEVERIȚA ROȘCATĂ

Această rozătoare locuiește în Europa de Nord și în toată Eurasia. La noi, veverița e răspândită mai în toate pădurile, în parcuri, crânguri, fâșii forestiere. „Acrobata pădurii” are o dimensiune de 20-25 centimetri. Coada stufoasă are aproape aceeași lungime ca și corpul și joacă un rol important la menținerea echilibrului. Coloritul blănii variază de la roșcat la maro, la gri și negricios. Are gheare lungi, ascuțite. Urechile au la vârf smocuri de păr, iar ochii sunt mari. Veverița adultă poate atinge greutatea de 300-350 grame. Se sperie ușor, dar e curioasă și poate fi îmblânzită, mulți având-o ca animal de companie. Veverițele sunt solitare, interacționează între ele doar în perioada de reproducere (primăvara și vara). Femelele nasc 3-4 pui, care cântăresc

10-15 grame. Durata medie de viață a acestor animale în sălbăticie este de 3 ani, dar pot trăi chiar și 5-7 ani. În captivitate trăiesc până la 10 ani. Sunt omnivore, însă preferă semințe, ghinde, nuci, fructe de pădure. Uneori, mănâncă insecte, ouă și pui de păsări. Veverița obișnuiește să facă rezerve de hrană, dar, având memorie scurtă, adeseori uită unde le-a depozitat. „Rozătoarea” are mulți dușmani: vulpile, păsările răpitoare, șerpii și chiar oamenii, care îi folosesc blana, dar și carnea ca aliment.

Desenăm natura

• Peisaj de iarnă. Desen de Emilia POGOR, elevă în clasa a III-a „D” la Liceul Teoretic „D. Alighieri”, mun. Chișinău

• Totu-i alb... Desen de Andreea CIOCHINĂ, elevă în clasa a III-a „D” la Liceul Teoretic „D. Alighieri”, mun. Chișinău

UNIVERS CULTURAL

Coordonator de pagină: Renata CUPCEA

Nr. 9 (80)

ATELIER

„DESENUL DIGITAL DEZVOLTĂ PERCEPEREA FRUMOSULUI”

Lina BELÎI, elevă în clasa a IX-a „M” la Liceul Teoretic „Mircea Eliade” din capitală, este pasionată de arta digitală. O parte din lucrările acestei adolescente au fost deja prezentate în pagina „Vernisaj”. Astăzi ea ne răspunde la câteva întrebări.

care oferă posibilități nelimitate pentru experimentare continuă. Eu am început de la creionări simple, după care am urmat programul Infinit Painter. În momentul de față, lucrez în softul Procreate și sunt extrem de mulțumită de această aplicație, căci îmi facilitează enorm munca.

– În Republica Moldova arta digitală e încă într-o fază incipientă, dar la acest capitol sunt deja organizate expoziții și ateliere de lucru.

– Cu siguranță, adolescenții sunt interesați de arta grafică digitală. E o profesie bine plătită, cu multe oportunități de angajare în domenii, precum sunt: marketingul, publicitatea, designul web ș.a.

– Care, după părerea ta, sunt avantajele și dezavantajele artei digitale?

– Avantajele desenului digital sunt: dacă greșești, poți șterge sau corecta cu ușurință; ai multe unelte virtuale (pensule, culori); poți lucra în straturi; poți mări desenul pentru a ajusta niște linii; poți arăta desenul prietenilor trimițându-l pe internet.

Un alt aspect pe care îl apreciez foarte mult este că nu mai trebuie să port mereu geanta plină cu instrumente și mate-

riale tradiționale pentru a desena.

Unul dintre cele mai mari dezavantaje ale artei digitale este costul echipamentelor și software-urilor necesare. O tabletă grafică de calitate înaltă configurată tehnic, care poate susține programul sofisticat de grafică, din păcate, nu poate fi procurată de către toți doritorii. Tehnologia aceasta evoluează rapid, ceea ce înseamnă că trebuie să te adaptezi constant la noi software-uri și tehnici. Să nu uităm și de trenduri, acestea schimbându-se cu viteza luminii. Arta grafică implică petrecerea multor ore în fața ecranului. Aceasta poate duce la probleme de sănătate, cum ar fi: oboseala ochilor, dureri de spate și probleme de postură incorectă în timpul desenatului. Totuși, entuziasmul primează și stai ore în șir desenând cu ușurință de parcă ai alerga în voie după o imagine „năstrușnică” ce tocmai ți-a venit în gând...

– Este evident că lucrările tale au fost văzute de profesorii, de colegii tăi. Ce părere au despre acestea?

– Criticile pot fi constructive, dar pot fi și dure, lăsând urme grave în sufletul unui autor. Uneori e dificil să le accepți. M-au încercat mari emoții când am prezentat pentru prima oară încercările mele unei persoane străine care mi-a oferit niște sfaturi de preț, m-a susținut și m-a încurajat să-mi urmez pasiunea.

Cor. „F. D.”

EXPOZIȚII

„MON PETIT OISEAU”

Astfel se intitulează una din lucrările ilustrului pictor Sami Briss, prezentată în cadrul expoziției sale personale cu genericul „Memoires”. Aceasta a fost găzduită de curând de către Muzeul Național de Artă al Moldovei.

Vizitatorii de toate vârstele din capitală, și nu numai, au avut fericita posibilitate de a admira diverse pânze executate într-o manieră aparte.

Expoziția a fost o adevărată noutate artistică pentru capitala noastră, mai ales pentru ochiul și sufletul copilului, sau al tânărului care vrea să descopere comorile create de către înaintași.

Sami BRISS s-a născut la 18 mai 1930, la Iași. Ajuns la major-

rat, își face studiile la Institutul de Arte Plastice din București, frecventând și atelierul maestrului Camil Ressu. La 1959, familia sa a părăsit România. În drum spre Israel, tânărul pictor vizitează galeria de arte din Viena și Napoli. În 1967, la Tel-Aviv, se bucură de succes prima sa expoziție personală.

Din 1972, pictorul s-a domiciliază la Paris. Urmează o perioadă importantă în cariera sa, când a fost inspirat de ope-

rele unor personalități notorii din domeniu, precum: Picasso, Paul Klee, Victor Brauner, Mark Chagal, dar și de filosofia lui Remi Brague.

Pe parcursul anilor, pictorul a trăit bucuria vernisajelor sale de amploare organizate în România, SUA, Israel, Anglia, Franța, Germania, Olanda, Canada, Luxemburg și alte țări, în ale căror muzee, dar și colecții private se află o parte din lucrările sale.

„Inventiv și tenace, Sami Briss a făcut din creativitate o formă de expresie a eu-lui profund, de valorificare a dialogului cu vizualul esențializat în expresii

memorabile. Ecurile copilăriei ieșene, arhitectura vechilor clădiri monumentale din frumosul oraș moldav îl vor însoți ca o sugestivă recuperare a unui timp și a unui loc toată viața”, scrie Adina Rențea, curatorul expoziției sale de la Chișinău.

„Sunt amintirile mele, bucuria copilăriei mele, visele, experiențele... Fiecare eveniment are un impact și își lasă amprenta asupra mea. Visele vin din capul meu și sunt traduse de mâna mea. Uneori închid, pur și simplu, ochii și îmi las mâna destul de liberă să le urmăresc”, mărturisea într-un interviu pictorul.

Lidia UNGUREANU

Tinere talente

PE DRUMUL CEL BUN AL MUZICII

Un vis realizat poate deveni pentru oricare dintre noi o împlinire sufletească. Maria Bucșanu este un exemplu viu de curaj, pasiune și dedicare în drumul ei artistic. De la o vârstă fragedă, ea a reușit să își transforme dorința de a deveni o mică vedetă în realitate, cântând la Gurinel TV și ocupând deja un loc în lumea muzicală.

Maria este o fetiță curajoasă, prietenoasă și cu simțul umorului. Deși este elevă în clasa a V-a „A” la Liceul Teoretic „Principesa Natalia Dadiani”, adolescenta a demonstrat încă de la început o pasiune puternică pentru muzică, alăturându-se ansamblului muzical „Plai Străbun”. Acest ansamblu, condus de profesoara de canto Rodica Ciobanu, a devenit o oază în care Maria și-a dezvoltat abilități vocale, dar și încrederea în sine, îmbunătățindu-și dicția și dobândind noi tehnici de interpretare. Piesele pe care le cântă ea sunt compuse de însăși profesoara, la fel acesteia îi aparține și aranjamentul muzical.

„Maria este responsabilă, modestă și foarte politicoasă, știe ce este important pentru ea, un lucru esențial pentru o carieră muzicală. Cu pași mici și cu mult optimism își va atinge scopul”, spune mama Mariei, dna Cristalina.

În fiecare an, de sărbătorile de iarnă și cele pascale, grupul format din 11 fetițe participă la concursurile muzicale organizate atât în liceu, cât și în afara instituției. Micile turnee în România, cum ar fi la Râmnicu Vâlcea, și prezența la emisiuni de renume, precum „La noi în sat” de la Moldova 1, evoluările la lansări de carte și prezentarea la multe alte evenimente au contribuit la consolidarea imaginii sale de tânără artistă promițătoare, oferindu-i ocazia să își demonstreze talentul.

Atât diriginta, cât și colegii de clasă o admiră și o susțin

în calea ei. În ceea ce privește genurile muzicale, adolescenta le acceptă pe toate, cântând atât piese de muzică ușoară, cât și de cea populară, reușind să emoționeze publicul la fiecare ieșire în scenă. Tematica melodiilor sale e diversă. Protagonista noastră interpretează atât piese solo, cât și melodii împreună cu colegile sale din ansamblu.

Colinda „Pe-o crenguță de brad” a fost primul său mare succes; i-a adus nu doar recunoaștere, ci și multă satisfacție. La fel, recent, participarea la concursuri, precum cel organizat de Liceul „Anton Cehov”, a demonstrat că Maria este pe drumul cel bun, iar pasiunea sa pentru muzică o va purta mai departe spre realizări și mai mari.

Maria este fana Irinei Rimes și speră că, prin muncă și perseverență, ar putea să devină la fel de renumită.

Alexei MARINAT

DA R D A C A ? . . .

(Din cartea „Prizonierul”)

Au venit urătorii. Mătușa Voichița îi auzi, de cum intraseră în ogradă. Sări de pe cuptor și Anicuța și veni pe bâjbâite spre fereastră. În casă era întuneric beznă: curentul electric era stopat din cauza datoriilor, iar poponețul nu ardea din cauza lipsei de ulei.

Anicuța vruse să tragă perdeaua de la geam, dar bunică-sa o ținu de mână. Urătorii strigaseră sub fereastră:

– Primiți urătorii?!

Mătușa Voichița dezveli un colț de geam cât putea să privească cu un ochi, voind să vadă cine sunt cei de afară. Iar aceia mai strigară:

– Să vă urăm?!

Se auzi „buhaiul”, veniseră cu Plugușorul. Mătușa Voichița zărise cum cei din ceată se mutau de pe un loc pe altul, ca și când puneau la cale ceva.

Nepoțica, nerăbdătoare, se zgâi și ea spre colțul geamului dezvelit, gata să le strige celor de afară să hăiască, dar bunica îi șopti să tacă, că nu se știe cine sunt cei de au venit cu Plugușorul.

Când cei de afară mai întrebă o dată: „Să vă urăm?”, mătușa Voichița îi întrebă și ea:

– Dar cine sunteți voi?

– Noi suntem urătorii! răspunseră două voci.

După vocea unuia din ei, mătușa Voichița înțelese că nu e băiețel de școală și asta îi adânci bănuielile.

– Dar de ce ați venit anume la casa mea?! i-a întrebat mătușa Voichița cu suspiciune.

– Am luat casele la rând, mătușă Voichiță! îi răspunse o voce.

„Ja, te uită, îmi știe și numele!” își zise stăpâna casei.

– Eu sunt a lui Toader Bernevec! spuse acela.

„Berneveci sunt mulți!...”, își zise bătrâna în gândul său și mai întrebă pe cei de după geam:

– Ați mai fost pe la cineva?

– Am început cu casa Dumneavoastră, că e mai aproape de club! auzi pe un băietan care scăpăta în voce de bărbat.

„Cu mine, vasăzică, vreți să începeți?...” își șopti mătușa Voichița. Tăcu o clipă, neștiind ce să le spună urătorilor. Și își mai zise: „dar, dacă?...” Și se mișcă de la un colț de geam la altul, ca și cum încerca să pătrundă în taina celor de după geam. Dacă o să le spună s-o ureze, va trebui să le deschidă ușa și să le dea colaci. Dar dacă..... se va întâmpla ca la Anul Nou pe nou, când s-au dus cu plugușorul la doamna profesoară de istorie și i-au pus călușul în gură și i-au luat toți banii: știa că fiica îi trimite în fiecare lună

și se înșiruiră în tablouri frumoase la care ea privea ca dintr-o groapă în care căzuse. I se strânse inima de durere și se căina de ce nu deschide ușa să-i poftescă în casă, să-i mângâie cu câte un cuvânt și să le dea câte un dar, cum se face creștinește.... Dar urătorii au așteptat cât au așteptat, s-au făcut șirag și s-au scurs prin poartă. Ea le văzu urmele pe zăpadă, dar și mai mult își închipuia cum ieșeau cu mare mahnă pe față. I se păruse că se repezi să deschidă ușa, dar o opri același gând: „Dar dacă?...” Nici perdeaua n-a tras-o toată, s-a

dolari din Italia. O fi aflat că și ei i-a trimis fiica din Grecia, înainte de sărbători, 300 de dolari. Că poșta iacată-o, e alături! Iar în

temut. „Doamne, ce vremuri, își zise. Ce-o să spună acum băieții ceia care au fost cu Plugușorul?” O să spună că i-a refuzat, cum se

• Desen de Cristina Covrig

casă, în afară de nepoțica de 10 anișori, nu se afla nimeni. Cum să le dea drumul în casă?!

Afară se auzi răgând „buhaiul” gros și tânguitor. Și tot atunci se auzi o voce săltăreată:

– Hai, sculați, boieri mari,
Gospodine și gospodari,
Că nu e timpul de dormit,
Că e timpul de ieșit
În câmpul larg ce v-așteptat
Doisprezece boi, hărniciei
Cu șase pluguri după ei,
Hai mânați, flăcăi, hăi, hăi!..

Și continuă o poveste frumoasă cum s-a sculat bădița Traian, și-a pus plugul în căruță, și a pornit în câmpul larg, unde a arat și semănat, și fetele grâu au secerat... Și urătura se transformă în cântec, și pe mătușa Voichița o podidire amintirile din copilărie

face la oraș: la sărbătorile pe nou – spun că ei serbează pe vechi, iar la sărbătorile pe vechi – spun că serbează pe nou... Ce rușine, Doamne! Mai bine să nu fi ajuns la așa zile. Nu știa de un asemenea caz din satul lor, când cineva să-i refuze pe urători. Să se ascundă stăpânul casei de ei?! Se știa, doar, de un singur lucru: casa unde nu se mai duc urătorii e blestemată de oameni și e uitată de Dumnezeu.

Nu-și mai putu ține lacrimile. Se propti cu fruntea de geam și izbucni într-un plâns cu hohote, într-un plâns neostoit din care nu ar fi putut s-o oprească nimeni, până-n zori de zi.

Numai Anicuța își aruncă un șal pe cap și o zbughi desculță afară, să-i ajungă din urmă și să-i roage să se întoarcă la casa lor, să între în casă că bunica le-a deschis ușa și-i așteaptă!..

Simona EPURE (București)

AȘTEPTÂNDU-L PE MOȘU'

De azi îl aștept pe Moșu',
stau cuminte la fereastră,
să-i zăresc fesul său roșu,
și să aflu ce are-n traistă.

De cinci ani vreau să-l cunosc,
dar nu știu cum se întâmplă
c-ațipesc, o recunosc,
cu mânuțele sub tâmplă.

De-l vedeți, să mă treziți
să-l poftesc la noi în casă,
căci părinții-s fericiți
și de Moș le pasă!

Mama nu-i scrie ce-aș vrea,
însă Moșu' parcă știe,
îmi lasă sub brad ceva -
pentru mine-o jucărie!

Cred că Moșu' are fler, -
sacul e plin cu de toate,
de aceea-i un mister
cum de-l poate duce-n spate?

Și cum, oare-i, ține minte
pe copiii de pe stradă
și pe cel ce-a fost cuminte,
așa, fără să ne vadă!?!...

OMUL DE ZĂPADĂ

Omul ăsta de zăpadă
este tare caraghios,
pălăria-i stă să cadă
în omătul de pe jos.

N-are mâini, n-are picioare,
doar la gât un șal cam ros,
și un nas puțin cam mare -
morcovul din brazdă scos.

Ochii săi – două măslina
dintr-un bol la frigider,
lucioase și foarte fine
ce vor îngheța în ger.

Pălăria e o oală,
roșie, cu fundul spart,
uitată, de-o vreme, goală
într-o curte, pe sub gard.

Omulețul de zăpadă
râde tare fericit –
căci copiii de pe stradă
cu drag l-au împodobit.

OMUL DE PE STRADĂ

Totul este alb pe stradă,
Pe alei și în grădină,
Poleită cu zăpadă,
Lumea pare o vitrină.

Nimeni nu mai stă pe-afară,
Gerul ne-a gonit în casă,
Nori de fum încet coboară
Peste lume ca o plasă.

Doar un om alb de zăpadă
Singur a rămas pe drum
Și-un copil, la geam, se-ntreabă:
– S-a pierdut ori n-a fost bun?

Pot să-i duc o păturică
Ori să îl invit în casă?
O întreabă pe bunică,
Dacă mamă-sa îl lasă?

– A fost bun, zice bunica,
Nicidecum nu s-a pierdut,
Iarna asta e mămică
Ce afară l-a crescut.

Înăuntru nu-l aduce
Căci pe loc se va topi,
Iar copiii n-or s-apuie
Să se joace înc-o zi!

POVESTEA CRĂCIUNULUI ÎN FAPTE DIVERSE

Sărbătorile de iarnă au început, iar aceasta înseamnă că este timpul să vă pregătiți cadourile pentru cei dragi, să vă gândiți la stilul decorațiilor de brad pe care îl veți alege și să trimiteți felicitările prin poștă. A mai trecut un an lung, așa că, posibil, aveți nevoie de o doză suplimentară de spirit festiv.

• **Satul lui Moș Crăciun din Laponia**

Moș Crăciun are mai mult de 30 de nume. În Ungaria, de exemplu, se numește *Mikulás*, în timp ce cei din Brazilia îl numesc *Papai Noel*. De asemenea, va răspunde lui *Hoteiosho* în Japonia, *Julenisse* în Norvegia, *Père Noël* în Franța, *Santa Claus* în S.U.A. etc.

Satul lui Moș Crăciun. Știți, bineînțeles, că Moș Crăciun lucrează neîncetat în satul său din Finlanda, de unde le trimite cadouri copiilor conform solicitărilor de pe site-ul său personal. De fapt, Moș Crăciun are un cod poștal și în Canada, deci încă o adresă. Și nu doar aceasta. Moșul și-a deschis un sat/parc tematic și în Timișu de Sus din Predeal (România).

Sf. Nicolae/Moș Crăciun coboară la copii prin horn, după ce a apărut legenda foarte populară „Smithsonian”. Conform acesteia, un vădov sărac se temea că nu-și va putea căsători cele trei fiice. Din fericire, Sf. Nicolae rățacea prin orașul respectiv și i-a auzit pe localnici discutând despre situația fetelor. Știind că orice ajutor i-ar fi fost refuzat, într-o noapte, a alunecat prin hornul casei familiei și a umplut cu monede de aur ciorapii fetelor, proaspăt spălați, care se uscau lângă foc. Și apoi a dispărut. Dimineaua, familia a găsit cadourile și fiicele și-au făcut zestrea. A fost un miracol de Crăciun, iar de atunci copiii își pun ciorăpeii lângă brad pentru cadouri.

Cel mai vechi târg de Crăciun datează din anii 1600 și se desfășoară în Germania, în Piața Nürnberg. Dovada acestui lucru poate fi găsită într-o cutie mică pe care *Germanisches Nationalmuseum* o păstrează în siguranță. Exponatul conține o inscripție: „Trimis Reginei Susanna Harßdörfferin de domnișoara Susanna Eleonora Erbsin (sau Elbsin) cu ocazia Târgului de Crăciun din 1628”.

Pomii artificiali, în zilele noastre, sunt fabricați din materiale menite să imite crengile verzi. Pomii falși însă, expuși pentru prima dată în Germania în jurul anului 1865, erau făcuți din pene de găscă vopsite în verde.

Beteala își are originile la începutul anilor 1600 în Nürnberg, Germania, unde oamenii își demonstrau bogăția agățând lanțșoare de argint în pomii lor pentru a reflecta lumina lumânărilor.

Pentru prima dată **luminițele de Crăciun** au fost folosite ca decorații de către Thomas Edison, inventatorul becului, fonografului, camerei de filmat etc. și prietenul său Edward H. Johnson. Ei au creat primul fir de luminițe electrice în 1880, pe care l-au agățat în afara laboratorului lor din Menlo Park, New Jersey, iar peste doi ani au înșiruit becuri roșii, albe și albastre pe un Pom de Crăciun.

• **Santa Claus, 1881**

Renii. În total, nouă reni trag sania personajului îndrăgit de toți copiii. Știați, însă, că Rudolph, renul cu nasul roșu, a fost creat inițial ca un truc publicitar? Oamenii l-au îndrăgit după ce l-au văzut, în 1964, într-un film televizat cu același nume. Cu toate acestea, *The Red-Nosed Reener* a apărut pentru prima dată în 1939, când magazinul *Montgomery Ward* (din S.U.A.) i-a cerut unuia dintre agenții de publicitate, Robert L. May, să creeze o poveste de Crăciun pentru a spori vânzările.

Curiozități

Tradițiile sărbătorilor în Cartea „GUINNESS”

► În Spania, există un **brad de Crăciun în valoare de 15 milioane de dolari.** Cu toții avem decorațiuni de Crăciun la care ținem din motive sentimentale, dar ornamentele care împodobesc bradul de la *Kempinski Hotel Bahia* au o altă valoare. Potrivit CNN, bradul este împodobit cu diamante roșii, albe, roz și negre, precum și cu bijuterii create de Bulgari, Cartier, Van Cleef & Arpels și Chanel.

► „Jingle Bells” a intrat în Cartea Recordurilor cu titlul de „Primul cântec care s-a auzit vreodată în spațiu”. Este greu să-ți imaginezi că cineva ar interpreta muzică rock printre stele, însă echipajul navei spațiale *Gemini 6A* al NASA a intrat în perioada pregătirilor pentru Crăciun când a cântat „Jingle Bells” pe 16 decembrie 1965. De fapt, „imnul” lunii cadourilor a fost compus inițial pentru a sărbători... Ziua Recunoștinței.

• **Cel mai mare orașel de turtă dulce (Norvegia)**

zes, Wiltshire, Marea Britanie, pentru 20.000 de lire sterline, sau 28.158 de dolari, ceea ce o face cea mai valoroasă felicitare de Crăciun din lume. Asta pentru că a fost „considerată prima felicitare de Crăciun din lume”, conform *Guinness World Record*, care notează că „a fost trimisă de Sir Henry Cole, un om de afaceri născut în Bath, bunicii sale în 1843 și este colorată manual de către ilustratorul John Calcott Horsley”. Ilustrația litografiată înfățișează o familie multigenerațională care se bucură de o petrecere de Crăciun. Au rămas doar 12 felicitări din cele 1.000 editate atunci.

► **Cea mai mică felicitare de Crăciun.** Majoritatea felicitărilor de Crăciun sunt suficient de mari pentru o ilustrație sau o fotografie de sezon și au spațiu în interior pentru un mesaj sincer. Dar, în 2010, nanotehnologia de la Universitatea din Glasgow au creat o felicitare de Crăciun micuță care ar putea să se potrivească pe suprafața unui timbru poștal de 8.276 de ori sau pe o felicitare de Crăciun de dimensiuni obișnuite de aproximativ jumătate de milion de ori.

• **Prima felicitare de Crăciun**

► **Prima felicitare de Crăciun.** Pe 24 noiembrie 2001, o felicitare de Crăciun a fost vândută la licitație în Devi-

Crăciun de dimensiuni obișnuite de aproximativ jumătate de milion de ori.

Scurt istoric al imaginii

► În Evul Mediu, Moș Nicolae era cel care le aducea cadouri copiilor. Olandezii l-au adoptat pe acesta și l-au denumit *Sinter Klass*. După ce l-au îmbrăcat cu o mantie verde cu glugă, olandezii l-au dus peste ocean în Statele Unite ale Americii, unde numele său a devenit *Santa Claus* – Moș Crăciun.

► În anul 1820, scriitorul new-yorkez *Clement Clarke Moore* l-a „înzestrat” pe *Santa Claus* cu o sanie ce era trasă de opt reni. Patru decenii mai târziu, ziarul american *Harper's Illustrated Weekly* a publicat un desen cu *Santa Claus*, schimbându-i hainele verzi cu un costum roșu, o centură neagră de piele și o căciulă albă.

► În anul 1931, Moș Crăciun și-a căpătat o altă imagine folosită în campanii publicitare de către *Coca Cola*. Este interesant că, la început, *Sundblom*, autorul, l-a pictat folosindu-se de un model viu – prietenul său *Lou Prentiss*, un vânzător pensionar, iar mai târziu, s-a desenat pe sine însuși.

► În anul 1939, poetul *Robert May* a mai adăugat un personaj în povestea lui Moș Crăciun, pe renul *Rudolf*, al cărui nas luminos ghidează sania Moșului.

Concursul „Problemă de logică”

Au găsit soluția problemei din nr. 35-36 elevii din clasa a III-a „A” de la Liceul „D. Alighieri” din capitală: **Mădălina DOLINȚA, Emanuela CEPRAGA, Daria POSTOLACHI.** Sunt de laudă și **Cristian ONOFREI (Chișinău), Capitalina MOCREAC și Maria ANDRONIC (s. Răciula, r-nul Călărași).** Sper că ceilalți participanți vor fi mai atenți la ordinea operațiilor matematice, ca să-i putem numi și pe ei. Felicitări pentru **Ionela ȚURCANU (s. Copăceni, r-nul Sângerei),** pe care o premiem cu un abonament pentru șase luni din 2025!

Jane AUSTEN s-a născut la 16 decembrie 1775 în localitatea Steventon din comitatul englez Hampshire. Încercările sale literare timpurii s-au lovit de neîncrederea editorilor, ea reușind să-și publice primul roman, „Rațiune și simțire”, abia în 1811, după opt ani de când spera zădărnice ca o altă lucrare, „Northanger Abbey”, să vadă lumina tiparului. „Mandrie și prejudecată” (1813) îi aduce consacrarea ca scriitoare, iar „Mansfield Park” (1814) și, mai ales, „Emma” (1815), consolidează prestigiul de care se bucura. La vârsta de doar 42 de ani și jumătate, Jane Austen părea această lume. Alte două romane, „Persuasion” și mult-amânatul „Northanger Abbey”, aveau să apară doar postum, la sfârșitul anului 1817.

Jane AUSTEN

(Fragment de roman)

– Cred că va ninge destul de mult, zise John Knightley.

– Vreme de Crăciun, observă domnul Elton. Foarte potrivită, și norocul nostru e că n-a început de ieri, ca să pierdem petrecerea de azi. Era foarte posibil, pentru că domnul Woodhouse nu s-ar fi încumetat să iasă dacă era zăpadă, dar acum nu mai are nici o importanță. E sezonul cel mai potrivit pentru întâlniri între prieteni. De Crăciun, toată lumea își invită prietenii și nimeni nu dă atenție vremii, oricât ar fi de rece. Odată, m-am înzăpezit în casa unui prieten o săptămână. Nu cred că există ceva mai plăcut pe lume. M-am dus numai pentru o seară și am putut pleca numai după exact o săptămână.

Domnul John Knightley nu părea să fi înțeles plăcerea și spuse cu răceală:

– Nu-mi doresc să mă înzăpezesc o săptămână la Randalles.

Altădată, Emma ar fi fost amuzată, dar acum era mult prea surprinsă de buna dispoziție a domnului Elton, pentru a mai simți altceva. Harriet părea a fi fost cu totul uitată în așteptarea unei petreceri plăcute.

...Domnul Knightley putea să se certe cu Emma, dar Emma nu se putea certa cu ea însăși. Fusese atât de supărat, încât trecu destulă vreme până când să facă o nouă vizită la Hartfield. Și când, în fine, se văzură din nou, privirile lui severe arătau că nu o iertase încă, îi părea rău, dar nu putea să se căiască. Dimpotrivă, planurile și acțiunile ei își găseau o justificare din ce în ce mai serioasă și părerea ei fu confirmată de întâmplările din zilele care urmau.

Tabloul, cu o ramă elegantă, sosi la Hartfield în bună stare, de îndată ce domnul Elton se întoarse de la Londra și, după ce îl atârnară deasupra căminului, el se ridica să-l privească și își suspina admirația în jumătați de frază, exact așa cum se cuvine. Cât despre sentimentele lui Harriet, ele se canalizau în mod vizibil către o afecțiune puternică și statornică, în

măsura în care tinerețea și firea ei îi îngăduiau așa ceva. Curând, Emma avu marea mulțumire să nu mai audă numele domnului Martin decât în comparațiile cu domnul Elton, care erau, bineînțeles, mult în favoarea celui de-al doilea.

Dorințele ei de a o cultiva pe Harriet, prin lectură intensă și conversație, nu duseseră încă mai departe de primele capitole și intenția de a continua a doua zi. Era mult mai ușor să trănăcească decât să studieze, mult mai plăcut să-și lase imaginația să zburde gândind la soarta lui Harriet decât să-i lărgească fetei orizontul și puterea de înțelegere cu lucruri serioase. Singura preocupare literară a lui Harriet, singura rezervă intelectuală pe care și-o făcea pentru amurgul vieții era să colecționeze și să transcrie toate ghițorile, de orice fel, într-un caiet cu scoarțe groase, făcut de prietena ei, și împodobit cu monograme și simboluri.

În această epocă de înflorire a literaturii, asemenea colecții de mari proporții se întâlnesc foarte des. Domnișoara Nash, directoare de școală la doamna Goddard, scrisese, cel puțin, trei sute, și Harriet, care auzise prima dată despre asta de la ea, spera, cu ajutorul domnișoarei Woodhouse, să facă o colecție și mai mare. Emma o ajuta cu imaginația, memoria și gustul ei, și cum Harriet scria foarte frumos, era probabil ca albumul să fie dintre cele mai reușite, atât în ceea ce privește forma, cât și cantitatea.

Traducere din engleză de Anca ROȘU

Coordonator de pagină: Ion ANTON

Odysseas ELYTIS (pseudonimul literar al lui Odysseas Alepoudhélis) (n. 2 noiembrie 1911, Heraklion, Creta – d. 18 martie 1996, Atena) a fost un scriitor, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în anul 1979.

Motivația Juriului Nobel: „Pentru poezia sa, izvorând din fondul tradiției grecești și punând în lumină, cu puternică senzualitate și o inteligență lucidă, lupta unui om modern pentru libertate și activitate creatoare”

La Atena, Odysseas a absolvit liceul și a audiat cursuri la Facultatea de Drept. În 1935, urmând sfatul unor prieteni apropiați, printre care și Giorgos Seferis, Elytis a publicat o poezie în paginile revistei „Nea Grammata” (Νέα Γράμματα).

În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, este mobilizat cu gradul de sublocotenent și participă la luptele din munții Greciei și din Albania împotriva invaziei italiene.

Odysseas ELYTIS

CLIMA ABSENȚEI

I
Toți norii spoveditu-s-au
pământului:
Locul lor un alean al meu l-a luat.
Iar când părul meu a-nceput
să ducă dorul
Unei mâini fără păreri de rău,
M-am strâns într-un nod de durere.

II
Clipa e dusă pe gânduri inserând
Fără amintiri
Cu copacul ei mut
Către mare.
E dusă pe gânduri inserând
Fără-o bătaie de aripi cu chipul
neclintit
Către mare.
Înserând
Fără dragoste
Cu gura neînduplecată
Către mare...

Iar eu în liniștea ce-am prins-o
în năvod.

III
După amiază,
Și imperiala lui însingurare,
Și tandrețea vânturilor sale,
Și aura sa cutezătoare –

Nimic să nu vină,
Nimic să nu plece,
Toate frunțile libere...

Iar ca sentiment, un cristal.

CATĂRGII VII

Au venit
înveșmântați ca prieteni
adeseori dușmanii mei
străvechiul pământ călcând.
Și țărâna nu s-a prins nicicând
de călcăiul lor.
Au adus pe înțelept,
pe întemeietorul de orașe,
pe Geometru,
Biblia de învățatura și cifre,
Supunerea și Forța,
străvechea lumină stăpânind.
Și lumina nu s-a prins nicicând
de acoperișul lor.
Nici albină nu s-a lăsat înșelată
să înceapă auriul joc;
nici măcar Zefrul,
ca să umfle albele șorțuri.

Au înălțat și au zidit
pe culmi, în văi, în porturi
turnuri puternice și castele,
corăbii și alte lucruri plutitoare.
Legile care prescriau
cele bune și folositoare,
aplicându-le la străvechea măsură.
Și măsura nu s-a prins
nicicând de gândul lor.
Nici măcar o urmă de zeu
n-a lăsat un semn în sufletul lor;
nici măcar o privire de zână
vorbirea n-a vrut să le ia.
Au sosit
înveșmântați ca prieteni
adeseori dușmanii mei,
oferind străvechile daruri.
Și darurile lor nu erau altceva
decât fier și foc.
În palmele care așteptau deschise
numai arme și fier, și foc.
Numai arme și fier, și foc.

CATĂRGII VIII

Au venit
cu firețori de aur
zburătoarele Nordului și fiarele
Orientului!
Și carnea mea împărțind-o în două
și în cele din urmă,
sfădindu-se pe ficatul meu,
au plecat.
„Pentru ei, grăit-au fumul jertfei,
și pentru noi al faimei fum, amin.”
Și ecoul trimis din trecut
cu toții l-am auzit și cunoscut.
Ecolul l-am cunoscut și din nou
cu glas uscat am cântat:
pentru noi, pentru noi fierul
însângerat
și întreita trădare,
pentru noi zorile în alămuri
și dinții cei înțeleștați până-n ultima
clipă

violența și nevăzuta capcană,
pentru noi târâțul pe pământ
jurământul tainic în întuneric –
a ochilor neîndurare
și nicicând, nicicând vreo răsplată.
Fraților, ne-au înșelat!
„Pentru ei, grăit-au fumul jertfei,
și pentru noi al faimei fum,
amin.”
Dar tu în mâna noastră opaițul stelei
cu cuvântul tău ai aprins,
a nevinovatului gură –
poartă a Paradisului!
Puterea fumului în viitor o vedem,
jucărie a răsuflării tale
și stăpânirea și împărăția lui!

Traducere de Victor IVANOVICI

Semenii tăi

DORINȚA DE A EXCELA

Victoria LEAHOVICI, elevă în clasa a IX-a „B” la Liceul Teoretic „Alexandru Donici” din Peresecina, r-nul Orhei, cu care am întreținut dialogul de mai jos, este un exemplu inspirațional pentru colegi și întreaga comunitate școlară. Participarea ei în cadrul Proiectului național „Vorbiți corect, vorbiți românește!”, 2023, a fost apreciată în mod deosebit, iar rezultatele remarcabile obținute la diverse concursuri naționale și internaționale îi confirmă perseverența și munca asiduă.

• Victoria Leahovici

– Știu că ești laureată a mai multor concursuri de lectură și creație literară. Care dintre ele te-au înaripat, și-au dat speranță să continui?

– Un concurs notabil, la care mi-am etalat talentul scrierii, este Concursul Internațional de Lectură și Creație PRO LECTURA, ediția a V-a și a VI-a, la care am obținut Diplome de gradul I. Cu Diploma de gradul II am fost apreciată și la Concursul regional de creație literară „Scrisoare lui Grigore Vieru”, iar participarea la Proiectul educațional de promovare a valorilor naționale „Oadă Limbii Române” mi-a adus Diploma de gradul III.

– Când te-ai simțit atrasă de lectură?

– Din copilărie, când cărțile cu basme, ghicitori și povești oglindeau lumi perfecte, cu zâne și feți-frumoși. Asta m-a motivat să visez și să trăiesc cu dorința de a-mi îmbogăți permanent cunoștințele și imaginația. În timp, lectura a devenit un refugiu spiritual, o oază de regăsire și descoperire a vieții.

– Ne spui care sunt autorii tăi preferați?

– Una dintre cărțile care m-a purtat pe aripile unor emo-

ții puternice este trilogia „La Medeleni” de Ionel Teodoreanu. O altă lectură care m-a fascinat este „Horodiște” de Ion Druță. Aici, am trăit sentimentele unei profunde legături cu pământul, ce țin de valorile străvechi și de sacrificiile necesare pentru a păstra vie identitatea unui neam. Scriitorii Ioan Slavici, Mihail Sadoveanu, Lucian Blaga îmi sunt o sursă inepuizabilă de înțelepciune, sunt cei care mă inspiră prin harul divin pe care îl cultivă în operele lor.

– Care sunt cele mai relevante dintre învățămintele culese din cărți?

– Ar fi imposibil să le enumer. De exemplu, eroina cărții „Rebela” (cea rea de bună și urât de frumoasă), de Claudia Partole, m-a învățat că expunerea tuturor trăirilor într-un jurnal intim este esențială pentru un adolescent, întrucât aceasta îl face să mediteze îndelung asupra personalității sale, să-și mențină relațiile bune cu familia și prietenii. Eroii cărților citite m-au îndemnat să-mi modelez în sensul cel mai bun personalitatea, motivându-mă să acționez după propriile dorințe și să-mi urmez visurile.

– Te văd îndrăgostită de lumea cărților, de limba română, dar bănuiesc că mai ai și alte pasiuni?

– Limba și literatura română este disciplina preferată pe care am îndrăgit-o datorită dedicației și modului excelent de predare al profesoarei Liubov Dvornic. Sunt atrasă și de lumea tehnologiilor, am participat cu succes la Concursul raional INFO-OFFICE, ediția a VII-a. Altă materie școlară care îmi place este matematica, o disciplină ce mă face să gândesc logic și îmi dezvoltă abilitățile analitice. În general, dorind mereu să excelez, investesc mult timp și energie în dezvoltarea mea personală și academică.

– Am ajuns la final de an. Cum a fost pentru tine 2024?

– A fost unul magic, plin de descoperiri și realizări educaționale și personale, ce m-au ajutat să-mi consolidez aspirațiile. Am crescut și m-am maturizat prin fiecare experiență trăită, fie ea pozitivă sau negativă, am învățat să-mi gestionez mai bine emoțiile și să fac față provocărilor abordând o atitudine pozitivă.

– Ți-ai propus niște obiective pe care ai reușit să le realizezi?

– Desigur, mi-am pus câteva dorințe, printre care îmbunătățirea competențelor academice, a abilităților de comunicare și de colaborare. În acest scop am participat la un club de dezbateri „Democracy Debate Hub”, dar și la alte proiecte bazate pe lucrul în echipă și activități extracurriculare. Astfel am învățat să lucrez și să interacționez cu persoane necunoscute și să îmi exprim ideile clar și concis. Deși a fost o etapă grea, efortul depus m-a ajutat să îmi îndeplinesc dorințele și să devin mai încrezătoare în propriile forțe și abilități. În plus, am reușit să mă cunosc mai bine pe mine însămi și să înțeleg cu adevărat ce îmi doresc în viață.

A intervievat:
Eudochia VERDEȘ

Jocuri intelectuale

Sub cușma lui Guguță

• În așteptarea unei noi runde

Emoții de maximă intensitate au trăit elevii de la Liceul Teoretic Doroțcaia în cadrul Concursului de jocuri intelectuale „Sub cușma lui Guguță”. Au simțit și bucuria succesului, și regretul eșecului, și încrederea în sine. „Sunt mândră de echipa noastră, de clasa mea, de colegii mei și de școala mea!”, a spus cu multă satisfacție una dintre participante.

Acest proiect-concurs le-a oferit elevilor ocazia să-și testeze cunoștințele în diverse domenii, fapt ce i-a determinat să răsfoiască toate enciclopediile din biblioteca școlară. Concursul este valoros și prin

faptul că îi motivează pe elevi să fie empatici, să asculte părerea coechipierilor, să fie atenți și responsabili în luarea unei decizii.

În urma desfășurării a două runde intrașcolare și a runde raionale, echipa gimnazială a câștigat dreptul de a participa la etapa regională a acestui concurs captivant. Am fost bucuroși să reprezentăm raionul, împreună cu echipa treptei superioare a Liceului Teoretic „M. Eminescu”, or. Dubăsari. Mulțumim administrației Liceului „Antioh Cantemir” din mun. Chișinău, gazda evenimentului, pentru primire caldă!

Galina PLEȘCO

CURIOZITĂȚI DESPRE COPII

• Copiii învață în mod constant. Copiii învață mereu lucruri noi, chiar dacă nu pare că fac asta. Ei absorb în mod constant informații noi și sunt expuși la lucruri diferite. Acest fapt îi ajută să crească și să devină adulți puternici și independenți.

• Copiii au un simț al umorului mai dezvoltat decât adulții. Studiile au arătat că cei mici răspund mai bine la umor decât adulții. De asemenea, cei mici au tendința de a găsi o parte amuzantă în orice lucru nou sau neobișnuit. Copiii sunt adesea interesați de jocuri de cuvinte, de farse și de situații amuzante, ceea ce poate contribui la dezvoltarea simțului lor de umor.

• Vocea unui băiețel de 3 ani este mai puternică decât vocile a 200 de oameni într-un restaurant aglomerat.

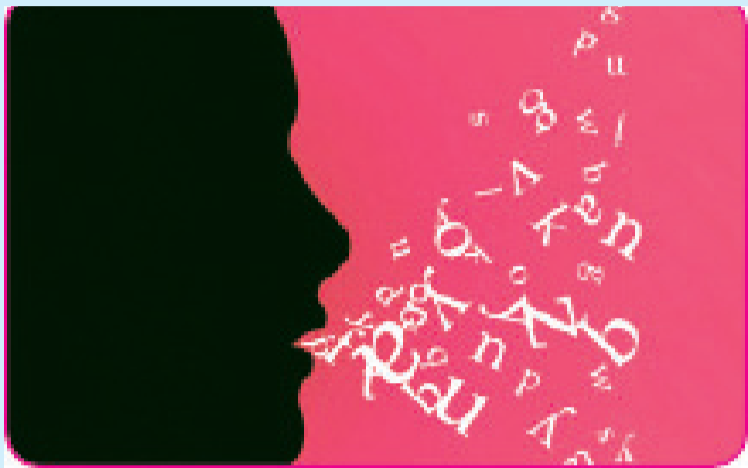
• În medie, un copil de 4 ani pune 437 întrebări pe zi.

• Copiii mici au mai multe oase decât un adult. Nou-născuții au 300 de oase față de 207 ale unui adult.

Ortografie

Revelion și Anul Nou

Cele două cuvinte din titlu sunt vedetele perioadei. Se pronunță și se scriu de noi toți în această perioadă.

Primul, „revelion”, este substantiv comun și se scrie numai cu literă mică (dacă nu este primul cuvânt din enunț). Se pronunță cum se scrie, nu se pronunță reveion!

Cel de-al doilea este numele unei sărbători laice și se ortografiază cu litere mari la începutul fiecărui termen – Anul Nou! Așadar, este un substantiv propriu.

Scrierea și pronunțarea corectă a cuvintelor FACE BINE LA LIMBĂ!

Un revelion în siguranță și un An Nou cu sănătate! La mulți ani!

Interpreți preferați

HAR ȘI TALENT

Mihaela Arsene, cunoscută sub numele de scenă Misha Miller, este o tânără artistă din R. Moldova cu o voce puternică și melodioasă, care a reușit să câștige inimile multor admiratori. Se consideră o persoană realistă, o artistă perfecționistă și, în același timp, cel mai dur critic al său.

Prin carisma și talentul pe care le posedă, cântăreața a cucerit publicul nu doar din România, ci și din alte colțuri ale lumii, prin piesele sale emoționante și interpretările remarcabile. A început să cânte de la o vârstă fragedă, familia fiind cea care i-a insuflat și descoperit pasiunea pentru muzică. La doar trei ani, artista era mare fan *Backstreet Boys* și susținea „concerte” acasă, publicul fiind, desigur, familia de pe canapea.

Pseudonimul său artistic, „Misha”, provine dintr-o legătură personală cu familia sa, tatăl său purtând numele Mihai, iar mama sa adresându-i-se cu acest diminutiv. Misha a lansat multe piese de succes, cum ar fi „Un minut”, „Bam-Bam”, „Mamma mia” sau „What mama said?”, fiind apreciată nu doar pentru talentul său vocal, ci și pentru ținuta scenică și dedicarea sa față de muzică. Colaborările cu alți artiști, precum Sasha Lopez, Alex Parker sau Manuel Riva, au contribuit la consolidarea carierei sale internaționale.

Interpreta a impresionat încă de la hitul internațional „Smoke me”, prin care a reușit, alături de Sasha Lopez, să cucerească publicul din mai multe țări. Piesa a fost numărul 1 în topul Shazam din România, Bulgaria, Turcia și a generat peste 2 milioane de vizualizări și 1.000.000 de stream-uri în doar o lună.

lubește muzica mai mult decât orice și este absolută a două facultăți total diferite de cariera pe care a ales să o urmeze. Finanțele și

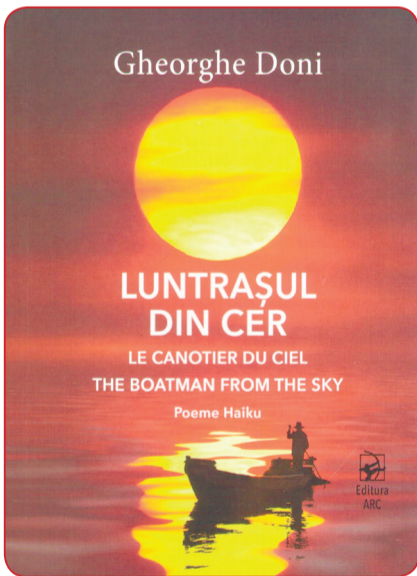

Politologia au făcut parte din viața ei timp de șase ani, însă, în cele din urmă, dragostea pentru muzică a învins.

Tânără artistă posedă și o cunoaștere impresionantă a limbilor străine, vorbind cinci limbi: româna, engleza, franceza, rusa și spaniola, ceea ce îi permite să comunice cu publicul său internațional și să creeze conexiuni autentice în timpul turneelor și colaborărilor artistice.

Renata CUPCEA

SUGESTII DE LECTURĂ

Mirul cerului - / pe brazde și copaci goi/ prima ninsoare.

Gheorghe Doni

„Târziul de acasă” al haikuului poetic e încă departe de a contura un tot întreg distinct menit să pună stăpânire pe imaginația și pe conștiința celui însetat de această formă lirică niponă prețuită în țara Soarelui Răsare de când lumea. Pătrunsă pe încetul și intermitent în mediile literare din Țară și de la noi, totuși, se întâmplă uneori să atragă atenția unor sau altor autori cu pană întru a-i fascina prin insolitul ei ideatic și metaforic indiscutabil. Deși ea se pretează deseori mai mult pentru limbajul econom, cum ar fi cel rusesc etc., unde se face mai puțin caz de lirism, specific, mai cu seamă, pentru poezii de limba română. La noi oricum au prins rădăcini alte „forme” fixe paneuropene (gen sonetul, rondelul etc.) practicate de reprezentanții generațiilor mai noi dintr-un imbold sau altul literar la modă sau tradițional acceptat de mare importanță, care necesită o în-

clinație aparte, un stil cizelat, meșteșugit. Și, mai ales, în concordanță cu năzuințele noilor columbi care caută alte Americi cu orice preț, expunându-se vădit și riscului de a demonetiza prin modul lor insistent atracția firească, magnetismul natural al evoluției care n-are continuitate, succombând odată cu experimentul de dragul experimentului.

„TÂRZIUL DE ACASĂ” AL HAIKU-ULUI NIPON...

Parcursul liricii lui Gheorghe Doni nu relevă o noutate absolută în acest sens a căutărilor liricii specifice nipone în contextul artei poetice românești, dat fiind faptul că numărul autorilor îndrăgostiți de haiku e puțin zis redus, dacă nu aproape inexistent. Concurența poetică pe acest tărâm autohton e ca și cum lipsă.

Poet este acela care caută tot timpul întru a găsi dragostea de poezie, metafora ei imuabilă, reciprocitatea netopită de cuvinte: „limpezimi de izvor - / canarul tulburat de privighetoare” ori: „azur de izvor - / ciuta își bea chipul din/ ochiul de apă” sau: „ruptul norilor - / pârâul mort până ieri clipocind iarăși” și: „scrieri de toamnă - / funigiei imitând hieroglife”.

Departate de a fi atotcuprinzătoare ideatic și metaforic, unele „fulgurații” haiku-iste au o deschidere a lor către necunoscutul esențializat momentan, deși parcă a mai fost, l-am mai întâlnit. În fond, parcă nu e lipsă proșteptimea, nevăzutul, ascunsul, poemul e făcut corect lingvistic, staticul e învins estetic, din cuvinte apare o mișcare circular-fulgerătoare, senzațional original-originală, aproape fulminantă. Poezia parcă se întâmplă de la sine. Cartea – prin titlul ei „Luntrașul din cer” – ne promite parcă ceva inedit, ceresc, din

altă lume, și nu ceva cunoscut și ca materie lingvistică, atinsă de senzația descoperirii, noului („amar de pelin - / sufletul ocașului/ doinind în stele”) sau: „la vânat șoareci - / pe urechea pisicii/ hop un fluture” ori: „lunca în floare - / de la galop la pas/ herghelia de cai” și: „cântecul mierlei - dar cine și ce spune/ prin graiul ierbi”.

Din păcate, însă, autorul nu poate evita uneori relatările pure, abundă în filosofări, haikuul devenind „o beție de cuvinte”, vorba lui Maioreșcu. Ne întrebăm deloc întâmplător: de ce un poet virtuos ca Marin Sorescu nu s-a lăsat ispitit de arta haikuului? Se vede, e o enigmă pe care o poate dezlega doar poemul, haikuul însuși!

Gheorghe Doni a căutat nu puțin, credem, întru a învinge inerția poemului. Reușitele uneori sunt modeste, iar laudele contemporanilor ni se par prea generoase. Oricum, cultivarea bunului-simț au contribuit la sporirea numărului inspirat de haikuuri care fac întregul volumului trilingv (în română, franceză și engleză). A concura într-un spațiu îngust și, mai ales, la noi în cazul poeziei nipone haiku este ceva incredibil. Mai mulți autori au dat probe reale de aceste poeme. Pe lângă cărțile lui Vasile Spinei, ale lui Dumitru Băluță, destul de bine îngrijite, se impun și piesele Marcelei Benea, care refuză din start producerea în serie a mostrelor ordinare.

Lupta cu inerția îl prinde bine pe oricine. Diapazonul restrâns al exemplelor care îl reprezintă pe Gheorghe Doni este unul care ține mai mult nu numai de cultura sensului, dar și de realitatea probelor care au a trece examenul vremii, rigorilor ei de durată și nu numai de

moment. Da, clipa, momentul lucrează pentru timp, pentru cultura lui, nici vorbă. O acumulare întotdeauna e necesară pentru mișcarea înainte în toate genurile și în toate formele. Timpul, însă, e nemilos, va alege, va tria numaidecât. De aceea întotdeauna trebuie să domine piesele inspirate întru a face în ansamblu să vibreze întregul volumului, să

vibreze la unison cu mesajul sublim al ideilor, cu noblețea lor inefabilă.

Într-o piesă cu tentă critică poetul se întreabă retoric/ironic la adresa „postmodernismului”: „cu ce ne încântă/ postmodernității”? Nu înainte însă de a exclama: „ce triluri în crâng!”.

Critica dreaptă și la obiect a mișcat, mișcă și va mișca întotdeauna înainte spre viață și frumos, spre idealul lor dintotdeauna – spre armonie. Poemele lui Gheorghe Doni, prin contribuția lor cultural-artistică, dincolo de non-indiferența față de nivelul mediu cu care-i cultivat în punctele de maximă inspirație și responsabilitate civică manifestă o dorință proprie de competitivitate nobilă de a încerca, într-un fel, de a grăbi rânduiala anotimpurilor, inclusiv în scrisul său poetic de sorginte niponă. Chiar dacă strălucirea aceasta nu va fi de lungă durată printre haijinii noștri, Gheorghe Doni a avut curajul de a pogori din cerul nipon în chip de luntraș întru a-și rosti într-un mod sau altul trăirea de sine a haikuului său atitudinal-personal, ceea ce pentru un condeier onest și modest nu e niciodată puțin. Prezentarea grafică a ediției este, pur și simplu, admirabilă. În literatură lucruri neînsemnate nu se prea întâmplă, ele trebuie să se producă grație cuiva de mai sus întru scoaterea din impas a inspirației.

Tudor PALLADI

ORELE COLORATE ALE LUCIANEI

Luciana Ciocan, elevă în clasa a V-a la Liceul Teoretic „Miguel de Cervantes Saavedra” din Chișinău și membră a Cercului de Arte Plastice „Ore colorate” din cadrul Centruului de Creație Tehnică pentru Copii și Tineret din sectorul Râșcani, e pasionată de pictură din fragedă copilărie. Fetiță zglobie, cu ochi mari, albaștri, ea trăiește mereu sentimentul unei enorme curiozități de a descoperi lumea frumosului. Am cunoscut-o acum câțiva ani, când s-a înscris la acest cerc. Ea mi-a câștigat simpatia prin felul său de a intra cu timiditate în atelierul de arte plastice al liceului, unde se desfășoară, de obicei, orele de pictură.

înțeles să-și continue cu aceeași încredere improvizațiile.

Pe parcursul anilor de studii, la liceul nostru s-au derulat diverse competiții de grup la care a participat și protagonista esului. De curând, însă, am hotărât să-i organizăm o expoziție-surpriză personală. În acest context, nu voi insista asupra originalității lucrărilor Lucianei, lucrări care nu lipsesc de la diverse concursuri și expoziții locale, ea situându-se de fiecare dată printre laureați.

În plus, fata a ajuns să prezinte cu sinceră bucurie și mândrie o suită măricică de

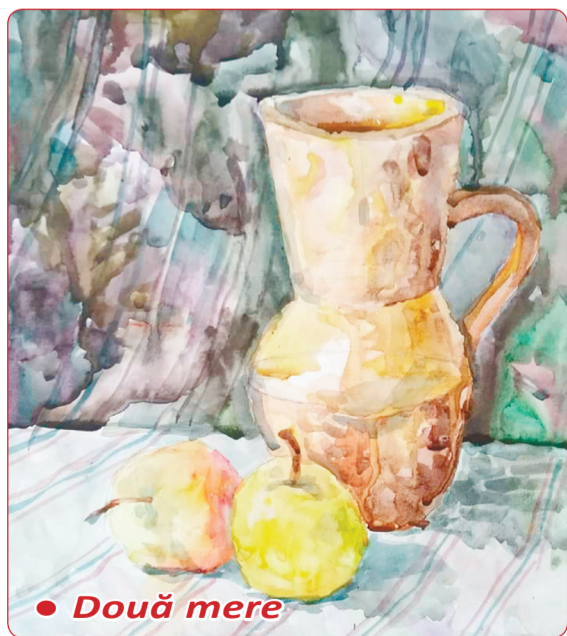
picturi ce au impresionat, fără îndoială, juriul Forului Internațional de pictură cu genericul: „Artist sub 25” din 18 octombrie, curent (proiect organizat de către Muzeul „Arta Lemnului” din Câmpulung Moldovenesc, România). A fost un eveniment important pentru care au fost selectate cele mai expresive mostre din colecția viitoarei artiste.

Recent, Luciana a finalizat o nouă serie de naturi statice realizate în acuarelă și guașă. Desenele ei prind viață, fiind poezie cu raze de lumină. Câteva lucrări le vedeți în această ediție a Vernisajului. Îmi place felul în care adolescenta îmbină culorile, creează o compoziție, cum prin mijlocirea imaginii pictate e transmis un mesaj anume. Expresiile plastice accentuează fiecare detaliu al lucrărilor sale.

Mie nu-mi rămâne decât să-i doresc Lucianei mult succes și un viitor pe potriva sufletului său luminos!

Olga MARDARI, profesoară la L. T. „M. de Cervantes Saavedra” și la Cercul de Arte Plastice „Ore colorate”

mun. Chișinău

DIRECTOR –
REDACTOR-ȘEF
Ion ANTON

ECHIPA REDACȚIONALĂ: Octombriana ONOFREI (secretar general de redacție), Mariana GABURĂ (redactor-coordonator de emisie); Rodica PROCA (contabil-șef); Maria STRUNGARU (machtetistă); Cristina COVRIG (secretar-tehnoredactor); Lidia UNGUREANU (literatură, artă și educație estetică); Eudochia VERDEȘ (scrisori; preocupările adolescenților); Ludmila MOVILĂ, Renata CUPCEA (actualitate școlară și organizații obștești pentru copii).

Tel.: redactor-șef – 022-23-37-78; anticamera – 022-23-43-28; contabila – 022-23-36-77; secțiile: 022-23-41-95; secretariat – 022-22-52-49.

Procesare
computerizată:
„FLORILE
DALBE”

„Florile dalbe” index PM 21238
str. Pușkin, 22, Casa Presei, 2012, or. Chișinău
E-mail: contact@floriledalbe.md

Instituția Publică Publicația Periodică Săptămânalul “Florile Dalbe”
Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova.
Reînregistrată la Camera Înregistrării de Stat cu nr. 1003600093431 din 11 august 2008

Tipărit la Tipografia BLITZ POLIGRAF S.R.L.,
Chișinău, str. Vlaicu Părcălab, 45

Com. nr. 1787
Tiraj – 1900 ex.

